

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
PRAKTIKOS APŽVALGA
2017 M. VASARIO 1 D. – 2017 M. VASARIO 28 D.

APŽVALGĄ PARENGĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
TEISMŲ PRAKTIKOS DEPARTAMENTAS

TURINYS

I. ADMINISTRACINĖS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SRITYJE.....	3
2. PAGRINDINĖS TEISĖS IR LAISVĖS.....	3
<i>Dėl asmenvardžių rašybos asmens pase, išlaikant originalią jų rašybą su raide „q“ .....</i>	<i>3</i>
<i>Dėl asmenvardžių rašybos asmens pase, išlaikant originalią jų rašybą su raidėmis „x“ ir „w“ .....</i>	<i>5</i>
<i>Dėl asmenvardžių rašybos asmens tapatybės kortelėje, išlaikant originalią jų rašybą su raide „w“ .....</i>	<i>6</i>
4. NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMO PATIKRA.....	7
<i>Dėl siūlymų, susijusių su norminio pobūdžio sprendimų projektų pateikimu, įtraukimo į savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkę tvarkos.....</i>	<i>7</i>
5. RINKIMAI, REFERENDUMAI IR POLITINIŲ PARTIJŲ VEIKLA.....	8
<i>Dėl leidinio pripažinimo politine reklama .....</i>	<i>8</i>
7. SOCIALINĖ APSAUGA	8
<i>Dėl sunkaus nelaimingo atsitikimo darbe įvertinimo priskiriant įmonę atitinkamai nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifo grupei.....</i>	<i>8</i>
<i>Dėl senatvės pensijos paskyrimo pagal Lietuvos Respublikos ir Ukrainos tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos.....</i>	<i>10</i>
<i>Dėl būtinybės tikrinti gyvenimo sąlygas priimant sprendimą dėl pašalpos skyrimo, kai asmuo neturi nuolatinės gyvenamosios vietos .....</i>	<i>11</i>
11. KONKURENCIJA.....	12
<i>Dėl klaidinančios reklamos nurodant nebeaktualias pradines kainas.....</i>	<i>12</i>
12. MOKESČIAI, ĮMOKOS IR KITI PRIVALOMIEJI MOKĖJIMAI.....	13
<i>Dėl mokesčio delspinigių skaičiavimo nuo raginimo geruoju įvykdyti mokestines prievoles.....</i>	<i>13</i>
<i>Dėl dokumentų, kurių gali būti reikalaujama iš apmokestinamojo asmens, kad šis įrodytų, jog yra tenkinamos sąlygos apmokestinti teikimą Bendrijos viduje 0 proc. PVM tarifu bei įrodinėjimo naštos paskirstymo tarp šio apmokestinamojo asmens ir mokesčių administratoriaus.....</i>	<i>14</i>
21. VALSTYBĖS TARNAUTOJO STATUSO ĮGIJIMAS, PASIKEITIMAS, PRARADIMAS IR ATSAKOMYBĖ.....	16
<i>Dėl valstybės tarnautojams pavedamų atlikti funkcijų pobūdžio ir dėl fiktyvaus pareigybės panaikinimo (nepagrįstai nustačius aukštesnį pareigybės lygį ir kategoriją).....</i>	<i>16</i>
27. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS.....	17
<i>Dėl asmens gyvenamosios vietos adreso neteisėto paskelbimo.....</i>	<i>17</i>
29. NACIONALINIŲ, EUROPOS SĄJUNGOS IR UŽSIENIO INSTITUCIJŲ FINANSINĖ PARAMA.....	18
<i>Dėl paramos sutartyje nurodytų išlaidų kompensavimo dydžio .....</i>	<i>18</i>
II. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA	20
44. PROCESO DALYVIAI IR JŲ PRAŠYMAI.....	20
<i>Dėl proceso šalių reikalaujant atlyginti neturtinę žalą, padarytą nepilnamečiams asmenims .....</i>	<i>20</i>
57. BYLOS NAGRINĖJIMO IŠLAIDOS	21
<i>Dėl išlaidų už atstovavimo paslaugas, kurias ginčo šalies byloje teikė sutuoktinis, vykdamas individualią teisinę veiklą, atlyginimo .....</i>	<i>21</i>

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) procesinių sprendimų ir Specialiosios teisėjų kolegijos nutarčių dėl teisingumo santraukos, kurios LVAT nesaisto. Šis dokumentas yra skirtas tik informuoti. Oficialius nutarčių bei sprendimų tekstus galite rasti pasinaudoję interaktyviomis nuorodomis. Informacija dėstoma, remiantis Teisėjų tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 13P-102-(7.1.2) patvirtintu Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi.

I. Administracinės bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo administravimo srityje

2. Pagrindinės teisės ir laisvės

2.2. Pagrindinės teisės ir laisvės

2.2.7. Teisė į privatų ir šeimos gyvenimą

Dėl asmenvardžių rašybos asmens pase, išlaikant originalią jų rašybą su raide „q“

Byloje buvo vertinamas Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdybos (toliau – atsakovas) atsisakymo išduoti pasą, kuriame asmens pavardė būtų užrašyta su nelietuviškais rašmenimis, teisėtumas.

Pareiškėja J. D. 2016 m. vasario 11 d. kreipėsi į atsakovą, prašydama išduoti jos sūnui J. J. naują Lietuvos Respublikos pasą, išlaikant originalią pavardės rašybą. Atsakovas savo atsisakymą tenkinti šį prašymą motyvavo tuo, kad lietuvių kalboje nėra raidės „q“, todėl, vadovaujantis Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 5 straipsnio 5 dalimi bei Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimo 1 punktu, nėra pagrindo išduoti paso šia pavarde originaliais rašmenimis su raide „q“.

Vilniaus apygardos administracinis teismas skundą tenkino – atsakovo sprendimą panaikino ir įpareigojo atsakovą iš naujo išnagrinėti J. D. prašymą išduoti Lietuvos Respublikos pasą J. J., išlaikant originalią pavardės rašybą.

LVAT teisėjų kolegija, nagrinėjusi apeliacinį skundą, pažymėjo, kad vardo ir pavardės rašyba asmens dokumentuose Lietuvos nacionalinėje teisėje yra reglamentuojama Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 5 straipsnio 5 dalyje, kurioje nustatyta, jog asmens tapatybės kortelėje ir pase piliečio vardas (vardai) ir pavardė įrašomi Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių vardų ir pavardžių rašymą asmens dokumentuose, nustatyta tvarka. To paties straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad asmens vardas ir pavardė asmens tapatybės kortelėje ir pase įrašomi pagal Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų bazės duomenis. Pažymėta, kad asmenvardžiai į Gyventojų registrą įrašomi įregistruotų civilinės būklės aktų pagrindu, kurie registruojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo 3 str., Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo 9 str.).

Vardų ir pavardžių rašymo asmens dokumentuose tvarka iš dalies detalizuojama Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarime Nr. I-1031 „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ (toliau – Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimas), pagal kurį Lietuvos Respublikos piliečio pase vardai ir pavardės rašomi lietuvių kalbos rašmenimis pagal turimų pasų ar kitų asmens dokumentų, kuriais remiantis išduodamas pasas, lietuviškus įrašus. Nelietuvių tautybės asmenų vardai ir pavardės išduodamame Lietuvos Respublikos piliečio pase rašomi lietuviškais rašmenimis. Nustatytos formos raštišku piliečio pageidavimu vardas ir pavardė rašomi: pagal tarimą ir nesugramatinti (be lietuviškų galūnių) arba pagal tarimą ir gramatinami (pridedant lietuviškas galūnes). Asmenų, turėjusių kitos valstybės pilietybę, vardai ir pavardės išduodamame Lietuvos Respublikos piliečio pase gali būti rašomi pagal tos valstybės piliečio pasą ar jį atitinkantį dokumentą.

Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarime ir kituose teisės aktuose nėra eksplicitiškai sureguliuotas vardų ir pavardžių rašymas asmens tapatybės kortelėje, nelietuviškų asmenvardžių perrašymas lietuviškais rašmenimis, nedetalizuota, kuriuose paso lapuose gali būti įrašomas asmenvardis pagal kitos valstybės piliečio pasą ar jį atitinkantį dokumentą. Jo priėmimo metu galiojusioje teisėje buvo nustatytas iš esmės kitoks vardų ir pavardžių nustatymo, civilinės būklės aktų registravimo modelis, *inter alia* reglamentuotas Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos santuokos ir šeimos kodekse. Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimas buvo priimtas prieš Lietuvai tampant Europos Sąjungos nare ir nebuvo skirtas reglamentuoti atvejus, kada Lietuvos Respublikos pilietis yra kartu ir kitos

Europos Sąjungos pilietis, ar kitų dėl pasikeitusio teisinio, visuomeninio konteksto susiklosčiusių situacijų. Dėl to, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, šis nutarimas negali būti laikomas priimtu siekiant sureguliuoti tokias situacijas, kaip susiklosčiusioji šioje byloje, kada, be kita ko, Lietuvos Respublikos ir Prancūzijos Respublikos piliečio pavardė Gyventojų registre yra įrašyta nelietuviškais rašmenimis.

Istatymų leidėjui nesiėmus reikalingų teisėkūros veiksmy (šiuo atveju – adaptuoti pasenusį teisinį reguliavimą prie pasikeitusio visuomeninio konteksto), vykdydami teisingumą, teismai remiasi implicitiškai nustatytu eksplicitinį teisinį reguliavimą papildančiu ir pratęsiančiu teisiniu reguliavimu – teismas neturi teisės atsisakyti išspręsti ginčą, motyvuodamas vien įstatyme nustatyto eksplicitinio reguliavimo nebuvimu.

Nagrinėjamoje byloje įgyvendinamas ginčo santykių teisinis reguliavimas *inter alia* Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asmens vardas ir pavardė asmens tapatybės kortelėje ir pase įrašomi pagal Gyventojų registro duomenų bazės duomenis, aiškintinas, atsižvelgiant į susiklosčiusio individualaus atvejo faktinių aplinkybių ypatumus ir susijusį teisinio reguliavimo kontekstą.

Byloje nebuvo kilę ginčo dėl to, kad J. J. pavardės originali rašyba buvo nustatyta registruojant jo gimimą. Šio akto registravimo pagrindu išduotame dokumente gimimo liudijime ji užrašyta naudojant „q“ raidę. Tokia pavardės rašyba sutampa su gimimo liudijime nurodyta jo tėvo pavardės rašyba. Bylos medžiaga taip pat patvirtino, kad J. J. 2004 m. gruodžio 20 d. išduotame Lietuvos Respublikos pase ir 2009 m. lapkričio 23 d. išduotame Lietuvos Respublikos pase jo pavardė buvo užrašyta originaliais rašmenimis, naudojant raidę „q“. Pareiškėjai teismui taip pat pateikė įrodymus, patvirtinančius, kad J. J. pavardė tokiu pačiu būdu yra užrašyta jo Prancūzijos pase, pažymoje apie asmens deklaruotą gyvenamąją vietą, viešosios įstaigos „Centro poliklinika“ asmens sveikatos istorijoje, Europos sveikatos draudimo kortelėje ir mokinio pažymėjime.

Ginčytas pavardės rašybos pakeitimas naujai išduotame pase J. J. nuo gimimo 2004 metais Lietuvoje naudojant pavardę originaliais rašmenimis su raide „q“ neabejotinai lemtų papildomą administracinę naštą. J. J. be Lietuvos Respublikos, taip pat yra ir kitos Europos Sąjungos valstybės narės – Prancūzijos Respublikos pilietis. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo susijusių jurisprudenciją, pripažintina, kad asmeniui sukeltų nepatogumų tai, kad jo pavardė Lietuvos Respublikos pase būtų užrašoma kitaip negu anksčiau išduotame Lietuvos Respublikos pase, Prancūzijos Respublikos pase, Gyventojų registre bei kitaip negu yra rašoma jo tėvo G. J. pavardė. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad dėl to paties asmens turimų dviejų skirtingų asmenvardžių gali kilti painiavos ir nepatogumų kiekvieną kartą, kai konkrečioje situacijoje naudojamas asmenvardis neatitinka nurodytojo dokumente, pateiktame siekiant įrodyti asmens tapatybę, arba kai dviejuose kartu pateiktuose dokumentuose nurodyti asmenvardžiai nesutampa. Vienam iš tėvų turint kitokią pavardę, negu jo nepilnametis vaikas, gali kilti sunkumų įrodinėjant jų giminystės ryšį, kas gali būti reikalinga daugelyje kasdienio gyvenimo situacijų tiek viešojoje, tiek privačiojoje sferoje (žr., pvz., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2011 m. gegužės 12 d. sprendimą *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, EU:C:2011:291).

Asmuo gali turėti pagrįstą teisėtą lūkestį, kad nepasikeitus jokioms reikšmingoms aplinkybėms, valstybės institucijos nuosekliai laikysis pozicijos dėl jo pavardės rašybos, kada jam buvo išduotas pasas su originalia jo pavardės rašyba ir pasibaigus jo galiojimui, asmuo kreipsis dėl naujo paso išdavimo. Šiuo atveju atsakovas nusprendė neišduoti paso su raide „q“, motyvuodamas tai Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimu, kuris nepakeistas galiojo ir tuo metu, kada J. J. buvo išduoti pasai su pavarde, užrašyta naudojant raidę „q“. Toks atsakovo vykdomas atsitiktinis teisės taikymas yra neapibrėžtas, nepagrįstas objektyviais kriterijais. Neleidžiant J. J. naudoti pase savo pavardės originaliais rašmenimis yra varžoma jo teisė į privatų ir šeimos gyvenimą. Įstatymuose šis klausimas nėra tinkamai reglamentuotas, todėl netenkinus pareiškėjų reikalavimų, šis subjektinių teisių varžymas būtų atliekamas be apibrėžto teisinio pagrindo, kas neatitinka Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje atskleisto konstitucinio žmogaus teisių ribojimo tik įstatymu principo.

Galutinės instancijos teismo teisėjų kolegija pripažino, kad nesivadovaudamas Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asmens vardas ir pavardė asmens tapatybės kortelėje ir pase įrašomi pagal Gyventojų registro duomenų bazės duomenis, atsakovas priėmė sprendimą, kuris neproporcingai ir be apibrėžto teisinio pagrindo riboja J. J. teisę į privataus ir šeimos gyvenimo apsaugą. Pareiškėjų prašymas pripažintas iš esmės pagrįstu, tačiau, vadovaujantis nutartyje aptartu teisės aiškinimu, *inter alia* Konstitucinio Teismo 2009 m. lapkričio 6 d. sprendimu, jis įgyvendintinas pase užrašant pavardę lietuviškais rašmenimis ir kartu pase asmens pavardę įrašant nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ginčytas atsakovo sprendimas pripažintas neteisėtu ir panaikintas. Pirmosios instancijos teismo sprendimas pakeistas, įpareigojant atsakovą išduoti Lietuvos Respublikos pasą J. J., užrašant jo pavardę lietuviškais rašmenimis ir kartu pase pavardę įrašant nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma.

2017 m. vasario 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2413-662/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-01159-2016-8

Procesinio sprendimo kategorijos: 1.1.1; 1.2.1; 1.3; 41

[Prieiga internete](#)

Dėl asmenvardžių rašybos asmens pase, išlaikant originalių jų rašybą su raidėmis „x“ ir „w“

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjai taip pat ginčijo Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdybos (toliau – atsakovas) atsakymą išduoti jų dukrai naują Lietuvos Respublikos pilietės pasą su originalios rašybos rašmenimis, *inter alia* raidėmis „x“ ir „w“.

LVAT teisėjų kolegija, spręsdama ginčą, nurodė, kad Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymas (5 str.) *expressis verbis* (tiesiogiai) nustato, kad duomenys apie pilietį asmens tapatybės kortelėje ir pase įrašomi pagal Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų bazės duomenis lietuviškais rašmenimis; aiškiai išskirta dalis šių duomenų, t. y. piliečio vardas (vardai) ir pavardė, įrašomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių vardų ir pavardžių rašymą asmens dokumentuose, nustatyta tvarka. Valstybinės kalbos įstatymo 2 straipsnis nustato, kad Lietuvos Respublikos valstybinė kalba yra lietuvių kalba. Šio įstatymo 15 straipsnio, reglamentuojančio asmenvardžių rašymą, 1 ir 2 dalys nustato, kad Lietuvos Respublikoje vartojamos įstatymų nustatytos Lietuvos Respublikos piliečių asmenvardžių lytys. Asmenvardžiai keičiami bei koreguojami įstatymų nustatyta tvarka.

Teisės aktas (kuris galiojo ir ginčyto sprendimo priėmimo metu), reglamentuojantis vardų ir pavardžių rašymą asmens dokumentuose, yra Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimas Nr. I-1031 „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“: įstatymas, reglamentuojantis vardų ir pavardžių rašymą asmens dokumentuose, nėra priimtas; Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1997 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 60 „Dėl lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos“ patvirtintų Rašybos ir skyrybos nuostatų 3.2 punkte (2013 m. spalio 24 d. nutarimo Nr. N-11(147) redakcija) nurodoma, kad asmenvardžių rašymą Lietuvos Respublikos piliečių asmens dokumentuose nustato kiti teisės aktai.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarime Nr. I-1031 „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ nustatyta tokia vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase tvarka: 1. Lietuvos Respublikos piliečio pase vardai ir pavardės rašomi lietuvių kalbos rašmenimis pagal turimų pasų ar kitų asmens dokumentų, kuriais remiantis išduodamas pasas, lietuviškus įrašus. 2. Nelietuvių tautybės asmenų vardai ir pavardės išduodamame Lietuvos Respublikos piliečio pase rašomi lietuviškais rašmenimis. Nustatytos formos raštišku piliečio pageidavimu vardas ir pavardė rašomi: a) pagal tarimą ir nesugramatinti (be lietuviškų galūnių) arba b) pagal tarimą ir gramatinami (pridedant lietuviškas galūnes). 3. Asmenų, turėjusių kitos valstybės pilietybę, vardai ir pavardės išduodamame Lietuvos Respublikos piliečio pase gali būti rašomi pagal tos valstybės piliečio pasą ar jį atitinkantį dokumentą. 4. Lietuvos Respublikos piliečio pase įrašyti asmens vardai ir pavardės keičiami teisės aktų nustatyta tvarka.

LVAT teisėjų kolegija, atsižvelgusi į nurodytą teisinį reguliavimą, taip pat Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją (1999 m. spalio 21 d. nutarimą ir 2006 m. lapkričio 6 d. sprendimą), darė išvadą, kad piliečių vardai ir pavardės Lietuvos Respublikos piliečio pase negali būti rašomi tik kitokiais, ne lietuviškais rašmenimis; įstatymų leidėjas, nustatęs, kad asmens vardas ir pavardė Lietuvos Respublikos piliečio pase rašomi lietuviškais rašmenimis, turi diskreciją nustatyti ir tai, kad to paties paso kitų įrašų skyriuje asmens vardą ir pavardę galima įrašyti nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma, kai asmuo to pageidauja. Konstitucijai neprieštarautų teisinis reglamentavimas, kuriuo būtų nustatyta tai, kad to paties paso kitų įrašų skyriuje asmens vardą ir pavardę galima įrašyti nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma, kai asmuo to pageidauja. Nors tokio teisinio reguliavimo nėra nustatyta, tai savaime negali būti pagrindas atsisakyti paso kitų įrašų skyriuje asmens vardą ir pavardę įrašyti nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma, kai asmuo to pageidauja.

Byloje nustatyta, kad 2005 m. spalio 26 d. Vilniaus miesto Civilinės metrikacijos skyrius išdavė gimimo liudijimą, kuriame pareiškėjų dukros asmenvardžiai užrašyti naudojant „x“ ir „w“ raides, išlaikant originalią asmenvardžio rašybą – A. G.-M., pavardės rašyba sutampa su gimimo liudijime nurodyta tėvo pavardės rašyba (vardas – R. A. C.; pavardė – G.-M.); 2010 m. birželio 15 d. atsakovas Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdyba išdavė Lietuvos Respublikos piliečio pasą, kuriame pareiškėjų dukros asmenvardžiai įrašyti nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma (A. G.-M.); 2015 m. balandžio 28 d. Prancūzijos ambasada Lietuvoje išdavė pareiškėjų dukrai Prancūzijos pasą, kuriame asmenvardžiai įrašyti, kaip teigiama, originalia forma – A. G.-M.; tokiais rašmenimis ir forma įrašytais asmenvardžiais (A. G.-M.) pareiškėjų dukra identifikuojama švietimo įstaigoje, taip pat, pareiškėjų teigimu, sveikatos priežiūros ir kitose įstaigose bei privačiame gyvenime; dukros asmenvardžių įrašymas Lietuvos Respublikos pase lietuviškais rašmenimis ir sugramatinta forma, dėl jų skirtumų nuo asmenvardžių, nurodytų kituose dokumentuose, išduotuose tiek Lietuvos Respublikos, tiek Prancūzijos institucijose, akivaizdžiai keltų tam tikrus administracinius nepatogumus, o taip pat – ir asmeninius nepatogumus tiek pareiškėjui, tiek jo dukrai, save identifikuojančius, kaip nurodoma skunde, kaip ne lietuvių kilmės asmenis, kas sudaro pagrindą teigti pareiškėjus įrodžius, kad atsisakymas įrašyti jų dukros vardą ir pavardę pase ir nelietuviškais rašmenimis bei nesugramatinta forma, pažeidžia jų teisę į privatų ir šeimos gyvenimą. Aplinkybė, kad anksčiau pareiškėjų dukrai išduotame Lietuvos Respublikos pase jos vardas ir pavardė buvo įrašyta naudojant raides „x“ ir „w“, patvirtina, kad apskritai tokių rašmenų naudojimas Lietuvos Respublikos pase nėra neįmanomas ar itin sunkiai įgyvendinamas dėl techninių priežasčių.

Išdėstytų argumentų kontekste LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėjų ir jų dukters teisės gali būti ginamos jų reikalavimą tenkinant iš dalies, t. y. įpareigojant atsakovą išduodamo Lietuvos Respublikos paso kitų įrašų skyriuje asmens vardą ir pavardę įrašyti ir nelietuviškais rašmenimis bei nesugramatinta forma, todėl skundžiamas pirmosios instancijos teismo sprendimas šioje dalyje buvo atitinkamai pakeistas.

2017 m. vasario 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2445-624/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-05153-2015-5

Procesinio sprendimo kategorija 41

[Prieiga internete](#)

Dėl asmenvardžių rašybos asmens tapatybės kortelėje, išlaikant originalią jų rašybą su raide „w“

Apžvelgiamoje byloje buvo ginčijamas Vilniaus AVPK migracijos valdybos sprendimas, kuriuo atsisakyta išduoti asmens tapatybės kortelę ir pasą pareiškėjų vaikui naudojant originalią pavardės rašybą su raide „w“.

Šioje byloje teisėjų kolegija rėmėsi teisės aiškinimu, suformuluotu ankstesnėje LVAT praktikoje dėl nelietuviškų pavardžių originalios rašybos Lietuvos Respublikos piliečių pasuose, kiek jis taikytinas ir sprendžiant pavardžių rašybos asmens tapatybės kortelėse klausimą. Teismas byloje nenustatė reikšmingų teisinio reguliavimo ar faktinių aplinkybių skirtumų, kurie sudarytų pagrindą nukrypti nuo susiklosčiusios praktikos, suformuotos LVAT 2017 m. vasario 27 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-2413-662/2017 (kuriose buvo nustatytas pagrindas asmenų, turinčių Lietuvos ir kitos Europos Sąjungos narės valstybės pilietybę, nelietuviškas pavardes užrašyti pasuose originaliais ir lietuviškais rašmenimis). Teisėjų kolegija byloje atsižvelgė į Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą reglamentavimą, kad teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Žemesnės instancijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi aukštesnės instancijos teismų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Teismų praktika atitinkamų kategorijų bylose turi būti keičiama ir naujos teisės aiškinimo taisyklės analogiškose ar iš esmės panašiose bylose gali būti kuriamos tik tais atvejais, kai tai yra neišvengiama ar objektyviai būtina. Konstitucinis Teismas 2006 m. kovo 28 d. nutarime yra pažymėjęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja jurisprudencijos tęstinumą. Tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, t. y. jos turi būti sprendžiamos ne sukuriant naujus teismo precedentes, konkuruojančius su esamais, bet paisant jau įtvirtintų. Teismai turi vadovautis tokia atitinkamų teisės nuostatų (normų, principų) turinio, taip pat šių teisės nuostatų taikymo samprata, kokia buvo suformuota ir kokia buvo vadovaujama taikant tas nuostatas (normas, principus) ankstesnėse bylose, *inter alia* anksčiau sprendžiant analogiškas bylas.

Taigi rėmimasis precedentais yra vienodos (nuoseklios, neprieštaringos) teismų praktikos, kartu ir Konstitucijoje įtvirtinto teisingumo principo, įgyvendinimo sąlyga.

Pareiškėjų skundai pripažinti pagrįstais ir vadovaujantis ankstesne praktika, pirmosios instancijos teismo sprendimo rezoliucinė dalis pakeista panaikinant ginčytą sprendimą ir įpareigojant Vilniaus AVPK išduoti Lietuvos Respublikos pasą ir asmens tapatybės kortelę pareiškėjų vaikui, užrašant jo pavardę lietuviškais rašmenimis ir kartu Lietuvos Respublikos pase ir asmens tapatybės kortelėje pavardę įrašant nelietuviškais rašmenimis ir nesugramatinta forma, naudojant raidę „w“.

2017 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2176-662/2017

Teismo proceso Nr. 3-61-3-02750-2016-6

Procesinio sprendimo kategorijos 41

[Prieiga internete](#)

4. Norminių administracinių aktų teisėtumo patikra

4.2. Teritorinių ar savivaldybių administravimo subjektų norminių administracinių aktų teisėtumas

Dėl siūlymų, susijusių su norminio pobūdžio sprendimų projektų pateikimu, įtraukimo į savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkę tvarkos

Pareiškėjas Vyriausybės atstovas Utenos apskrityje kreipėsi į teismą, prašydamas ištirti, ar Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimai Nr. T-8 „Dėl Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Zarasų rajono savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Nr. T-10 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 3 d. sprendimo Nr. T-27 „Dėl Valstybinės žemės nuomos mokesčio administravimo Zarasų rajono savivaldybėje tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ neprieštarauja, be kita ko, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktu (2008 m. rugsėjo 15 d. įstatymo Nr. X-1722 redakcija) ir 13 straipsnio 7 punktui (2013 m. lapkričio 21 d. įstatymo Nr. XII-610 redakcija).

Pareiškėjo teigimu, savivaldybės norminiai aktai neteisėti, kadangi, be kita ko, buvo priimti pažeidžiant tarybos sprendimų priėmimo procedūrą.

Byloje nustatyta, kad Zarasų rajono savivaldybės meras 2015 m. sausio 20 d. potvarkiu 2015 m. sausio 29 d. 10 val. sušaukė Zarasų rajono savivaldybės tarybos (toliau – Taryba) posėdį ir sudarė šio posėdžio darbotvarkę. Meras minėtu potvarkiu į Tarybos darbotvarkę įtraukė 5 svarstomus klausimus.

2015 m. sausio 29 d. posėdyje vienas iš Tarybos narių pasiūlė Tarybai į darbotvarkę įtraukti du papildomus klausimus: dėl Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Zarasų rajono savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo; dėl Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 3 d. sprendimo Nr. T-27 „Dėl Valstybinės žemės nuomos mokesčio administravimo Zarasų rajono savivaldybėje tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo. Šie klausimai į Tarybos 2015 m. sausio 29 d. posėdžio darbotvarkę buvo įtraukti ir apsvarstyti. Taryba šiame posėdyje minėtu sprendimu Nr. T-8 patvirtino Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Zarasų rajono savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašą, o sprendimu Nr. T-10 pakeitė bei pripažino netekusius galios kai kuriuos Valstybinės žemės nuomos mokesčio administravimo Zarasų rajono savivaldybėje tvarkos aprašo punktus.

Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 7 dalyje (2013 m. lapkričio 21 d. redakcija) nustatyta, kad savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkę gali būti papildyta ar pakeista savivaldybės tarybos sprendimu komiteto, komisijos, frakcijos ar 1/3 dalyvaujančių posėdyje tarybos narių siūlymu, jei dėl šių siūlymų sprendimų projektai įregistruoti ne vėliau kaip prieš 24 valandas iki posėdžio pradžios. Ši nuostata netaikoma siūlymams, susijusiems su norminio pobūdžio sprendimų projektų pateikimu.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad minėtoje Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 7 dalyje yra įtvirtinta taisyklė, nustatanti sąlygas, kurių turi būti laikomasi siūlant papildyti ar pakeisti patvirtintą savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkę klausimais, kurie nėra susiję su Tarybos įgaliojimais priimti norminio pobūdžio sprendimus. Vadinas, tarybos posėdžio darbotvarkė negali būti papildyta ar pakeista Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka, jeigu siūlymas susijęs su norminio pobūdžio sprendimų projektų pateikimu. LVAT teisėjų kolegijos nuomone, taip užtikrinamas savivaldybių tarybų veiklos skaidrumas, sudaromos palankios sąlygos savivaldybės gyventojams veiksmingai dalyvauti vietos valdžiai priimant sprendimus ir pareikšti nuomonę dėl svarstomų sprendimų.

Kadangi Tarybos sprendimai Nr. T-8 ir Nr. T-10 buvo susiję su norminio pobūdžio teisės aktų priėmimu, šių sprendimų projektų svarstymas negalėjo būti įtrauktas į 2015 m. sausio 29 d. Tarybos posėdžio darbotvarkę Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka. Jie privalėjo būti pateikti Tarybos posėdžiui, vadovaujantis bendrosiomis Vietos savivaldos įstatyme nustatytomis taisyklėmis dėl savivaldybės tarybos posėdyje svarstomų klausimų įtraukimo į tarybos posėdžio darbotvarkę.

Vadovaudamasi nurodytais motyvais, LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas priėmė teisėtą sprendimą, pripažinęs, kad Tarybos sprendimai Nr. T-8 ir Nr. T-10 pagal šių norminių teisės aktų priėmimo tvarką prieštarauja Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 7 daliai (2013 m. lapkričio 21 d. įstatymo redakcija).

2017 m. vasario 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-127-146/2017

Teisminio proceso Nr. 3-65-3-00115-2015-2

Procesinio sprendimo kategorijos: 4.2; 24.6

[Prieiga internete](#)

5. Rinkimai, referendumai ir politinių partijų veikla

5.7. Kiti su rinkimais, referendumais ir politinių partijų veikla susiję klausimai

Dėl leidinio pripažinimo politine reklama

Šioje byloje kilo ginčas dėl to, ar Vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) pagrįstai knygą „Kurhauzo atgimimas – Palangos sėkmės istorija“ pripažino politine reklama.

LVAT teisėjų kolegija šioje byloje, be kita ko, pažymėjo, kad politinės reklamos fakto konstatavimui nėra privaloma nustatyti leidėjo ryšį su reklamuojama politine partija, kurios interesams buvo skirta reklama. Pagal Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 2 straipsnio 8 punktą, politinė reklama gali būti skleidžiama už užmokestį ar neatlygintinai, siekiant paveikti rinkėjų motyvaciją arba propaguoti politinę partiją ar jos narius. Šio ginčo atveju įrodyta, kad knygoje „Kurhauzo atgimimas – Palangos sėkmės istorija“ nurodyti politinės reklamos požymiai ir reklama skirta politinės partijos ir jos keliamiems kandidatams į savivaldybės tarybos narius propagavimui, kitų politinių partijų atstovų, politikų ar kandidatų į Palangos miesto savivaldybės tarybos narius ar merus joje beveik nėra. Kitų asmenų, ne minėtos partijos narių, pavardės yra paminėtos epizodiškai, todėl pripažinta, kad leidinys skirtas minėtos partijos kandidatų į savivaldybės tarybos narius rinkiminiams interesams. Pripažinus knygos „Kurhauzo atgimimas – Palangos sėkmės istorija“ turinį politine reklama, tokios knygos nemokamas dalijimas laikytinas turinčia ekonominę vertę dovana, siekiant paskatinti rinkėją ar rinkimų teisę turintį asmenį dalyvauti rinkimuose ir balsuoti už politinės partijos ir jos keliamus kandidatus į savivaldybės tarybos narius, kas, pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalį, yra draudžiama.

Išnagrinėjusi apeliacinį skundą, LVAT teisėjų kolegija padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas argumentuotai įvertino ginčo esmę sudarančias aplinkybes ir pagrįstai pripažino pareiškėjo skundą nepagrįstu.

2017 m. vasario 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-39-261/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02289-2015-2

Procesinio sprendimo kategorija 5.7

[Prieiga internete](#)

7. Socialinė apsauga

7.1 Valstybinio socialinio draudimo įmokos ir jų mokėjimo tvarka

Dėl sunkaus nelaimingo atsitikimo darbe įvertinimo priskiriant įmonę atitinkamai nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifo grupei

Aptariamoje byloje ginčas kilo dėl atsakovo Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos (toliau – ir Taryba) sprendimo pareiškėją UAB „Biuro“ priskirti antrajai nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos (toliau – ir įmoka) tarifo grupei.

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo skundą atmetė nustatęs, kad pareiškėjas antrajai įmokos tarifo grupei buvo priskirtas pagrįstai.

Pareiškėjas su pirmosios instancijos teismo sprendimu nesutiko ir teigė, kad teismas neteisingai aiškino laikinojo įdarbinimo santykius bei darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančias teisės normas.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad, remiantis Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 29 straipsnio 3 dalimi, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valdyba), vadovaudamasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinta metodika ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytais rodikliais, kasmet apskaičiuoja draudėjų darbuotojų saugos ir sveikatos būklę apibūdinančių rodiklių dydžius ir priskiria draudėjus nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms; draudėjų priskyrimą įmokos tarifų grupėms tvirtina Taryba. Draudėjai atitinkamai įmokos tarifo grupei priskiriami pagal darbuotojų saugos ir sveikatos būklės rodiklius, nurodytus Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 136 (toliau – Metodika), 5 punkte (Metodikos (2011 m. balandžio 20 d. nutarimo Nr. 458 redakcija) 3 p.), kuris iš esmės yra analogiškas nurodytiesiems Draudimo įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje. Remiantis Metodikos 5 punktu, draudėjai, privalantys mokėti už savo apdraustuosius įmoką, priskiriami atitinkamai įmokos tarifo grupei pagal jų darbuotojų saugos ir sveikatos būklę apibūdinančius rodiklius: be kita ko, nelaimingų atsitikimų darbe sunkumą (sunkūs ir mirtini) ir dėl sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe nukentėjusių apdraustųjų skaičių (5.4 p.). Nustatant Metodikos 5 punkte nurodytus rodiklius, naudojamos Valdybos ir Valstybinės darbo inspekcijos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Inspekcija) pateikta informacija (Metodikos 7 p.).

Aptariamu atveju Inspekcijos Utenos teritorinis skyrius raštu Valdybai pateikė nelaimingo atsitikimo darbe tyrimo medžiagą, *inter alia* nelaimingo atsitikimo darbe aktą. Šiame akte nurodyta, kad pareiškėjo darbuotojui D. C. 2013 m. rugpjūčio 26 d., dirbant darbo naudotojo UAB „Švyturys-Utenos alus“ Utenos logistikos sandėlyje, įvyko sunkus nelaimingas atsitikimas darbe. Nelaimingo atsitikimo priežastis (17 p.) – saugos ir sveikatos norminio teisės akto (darbuotojams privalomų vykdyti instrukcijų, taisyklių ir kt.) reikalavimų pažeidimas; saugos ir sveikatos darbe vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumas. D. C. įvykęs nelaimingas atsitikimas darbe buvo pripažintas draudiminiu įvykiu Valdybos Vilniaus skyriaus sprendimu. Nei pareiškėjas, nei trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Švyturys-Utenos alus“ minėtų Inspekcijos ir Valdybos aktų įstatymų nustatyta tvarka neginčijo, šie aktai yra nenuginčyti ir galiojantys.

LVAT teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad pagal Metodikos 7 straipsnį, lengvi nelaimingi atsitikimai darbe, lėtinės profesinės ligos, nelaimingi atsitikimai, įvykę pakeliui į darbą ar iš darbo, nelaimingi atsitikimai darbe, įvykę dėl trečiųjų asmenų kaltės, taip pat Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 46 straipsnio 2 dalyje numatyti atvejai neturi įtakos Metodikos 5.3–5.5 punktuose nurodytiems rodikliams.

Dėl pareiškėjo teiginio, jog nelaimingas atsitikimas darbe įvyko dėl trečiųjų asmenų kaltės, LVAT teisėjų kolegija pastebėjo, kad darbuotojas nelaimingo atsitikimo darbe atveju negali būti pripažintas trečiuoju asmeniu, kadangi jį ir darbdavį sieja tiesioginiai darbo santykiai. Taip pat akcentuota tai, kad Inspekcija nelaimingo atsitikimo darbe akte nustatė ne tik darbuotojo, bet ir darbdavio (pareiškėjo) kaltę. Nors šiame akte pareiškėjas nėra aiškiai įvardytas kaip kaltoji šalis (priežastimi nurodomas saugos ir sveikatos darbe vidinės kontrolės įmonėje nepakankamumas), iš viso nelaimingo atsitikimo darbe akto turinio, aplinkybės, jog šis aktas surašytas pareiškėjui, bei atsižvelgiant į tai, kad laikinojo įdarbinimo įmonė, siųsdama darbuotoją dirbti darbo naudotojui, pastarajam neperleidžia visų Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 straipsnyje įtvirtintų darbdavio pareigų, padaryta išvada, jog „įmone“ šiuo atveju laikytinas būtent pareiškėjas.

Dėl pareiškėjo argumento, kad nelaimingas atsitikimas darbe įvyko dėl Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 46 straipsnio 2 dalyje numatytų aplinkybių, LVAT teisėjų kolegija akcentavo, kad pareiškėjas nedetalizavo, kokių būtent nagrinėjamo nelaimingo atsitikimo darbe aplinkybių jis negalėjo numatyti. Kaip akivaizdu iš bylos duomenų, saugaus eismo sandėlyje taisyklės, įskaitant greičio apribojimus, buvo nustatytos, todėl laikyta, jog jas nustatęs darbo naudotojas, o kartu ir apie darbo naudotojo nustatytas

taisykles turėjęs žinoti laikinąjį darbuotoją paskyręs pareiškėjas, numatė dėl neatsargaus elektroninio vežimėlio vairavimo galinčias kilti neigiamas pasekmes. Be to, atsižvelgiant į nustatytas kontrolės priemones, be kita ko, sandėlyje įrengtą vaizdo stebėjimo įrangą, kuria naudodamiesi sandėlio vadovas, pamainų vadovai ir sandėlininkai iš savo kabinetų gali stebėti, kaip darbuotojai atlieka darbo užduotis, padaryta išvada, jog buvo numatyta ir tai, kad darbuotojai gali nesilaikyti nustatytų saugos ir sveikatos darbe ar kitų taisyklių. Remdamasi tuo, LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad šis nelaimingas atsitikimas darbe įvyko ne susiklosčius neįprastoms ar nenumatytoms aplinkybėms, kurių darbdaviui atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo negalėjo kontroliuoti. Taigi priskiriant pareiškėją įmokos tarifų grupei, nebuvo pagrindo neatsižvelgti į pareiškėjo darbuotojui įvykusį sunkų nelaimingą atsitikimą darbe.

LVAT teisėjų kolegija, patikrinusi Valdybos atliktus skaičiavimus, nustatė, kad jie buvo atlikti teisingai. Nuspręsta, kad Tarybos nutarimo dalis dėl pareiškėjo priskyrimo antrajai nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifo grupei, kurios tarifas – 0,37 proc., yra teisėtas ir pagrįstas.

2017 m. vasario 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-292-525/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-00709-2015-7

Procesinio sprendimo kategorijos: 7.1; 7.6.7

[Prieiga internete](#)

7.3. Valstybinės socialinio draudimo pensijos ir kompensacijos

7.3.1. Valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos

Dėl senatvės pensijos paskyrimo pagal Lietuvos Respublikos ir Ukrainos tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos

Apžvelgiamu atveju ginčas kilo dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Užsienio išmokų tarnybos (toliau – Užsienio išmokų tarnyba) 2014 m. gruodžio 31 d. sprendimo dėl senatvės pensijos paskyrimo nuo 2015 m. sausio 1 d. už dirbant Lietuvoje įgytą 1 metų ir 2 dienų valstybinio socialinio draudimo stažą, priimto vadovaujantis Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos sutartimi ir Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu, bei Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos 2015 m. vasario 18 d. sprendimo, priimto išnagrinėjus pareiškėjos skundą ne teismo tvarka, teisėtumo.

Pareiškėja, prašydama panaikinti šiuos administracinius aktus, siekė, kad jai (asmeniui, atsisakiusiam 2006 m. rugpjūčio 7 d. Ukrainoje paskirtos ir šios valstybės mokėtos senatvės pensijos) Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija (Užsienio išmokų tarnyba) pagal jos pateiktą prašymą paskirtų ir mokėtų senatvės pensiją, apskaičiuotą pagal visą jos stažą, t. y. už 21 metų 10 mėnesių 13 dienų stažą, įgytą 1967–1998 m. dirbant Ukrainoje, ir už 1 metų 2 dienų stažą, įgytą 2006 m., 2007 m. ir 2014 m. Lietuvoje.

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjos skundą atmetė kaip nepagrįstą. Pareiškėja, nesutikdama su teismo sprendimu, teigė, kad teismas netinkamai vertino faktines bylos aplinkybes, neteisingai aiškino teisės normas.

LVAT teisėjų kolegija pirmiausia pastebėjo, kad Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartį dėl socialinės apsaugos, sudarytą Šalių 2001 m. balandžio 23 d. (toliau – Sutartis), Lietuvos Respublikos Seimas ratifikavo 2001 m. rugsėjo 27 d. įstatymu Nr. X-530. Sutartis įsigaliojo nuo 2002 m. vasario 8 d. Taigi ši Sutartis yra Lietuvos teisinės sistemos dalis.

Toliau LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad nors Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymas buvo daug kartų keičiamas, tačiau jame iki šiol liko nepasikeitusi pensijos mokėjimą reglamentuojanti taisyklė, kad Lietuvos Respublikai prisijungus prie tarptautinių konvencijų arba sudarius tarptautines sutartis dėl pensijos mokėjimo, pensija mokama taip, kaip nustatyta konvencijose arba sutartyse. Pagal ginčytų sprendimų priėmimo metu galiojusią Pensijų įstatymo 43 straipsnio redakciją (2013 m. gruodžio 23 d. įstatymas Nr. XII-738) ir šiuo metu galiojančią įstatymą ši taisyklė įtvirtinta Pensijų įstatymo 43 straipsnio 5 dalyje.

Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartis dėl socialinės apsaugos taikoma ir senatvės (amžiaus) pensijoms. Be to, sutarties 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad ši sutartis taip pat taikoma naujiems įstatymams ir kitiems norminiams teisės aktams, kurie pakeis arba papildys teisės aktus, reglamentuojančius šio straipsnio 1 dalyje nurodytas socialinės apsaugos rūšis. Sutarties 35 straipsnio 1

dalyje įtvirtinta, kad ši sutartis sudaroma neribotam laikui. Sutarties 33 straipsnyje įtvirtintos pereinamojo laikotarpio nuostatos. Pagal šio straipsnio 2 dalį, atsitikus draudimui įvykiui po šios sutarties įsigaliojimo, įsipareigojimą skirti suinteresuotam asmeniui atitinkamą pensiją už visą draudimo (darbo) stažą, įgytą nuo 1992 m. sausio 1 d., prisiima Šalis, pagal kurios teisės aktus šis stažas buvo įgytas. Įsipareigojimą pagal galiojančius teisės aktus skirti suinteresuotam asmeniui pensiją už visą draudimo (darbo) stažą, įgytą iki 1992 m. sausio 1 d. buvusios Sovietų Sąjungos teritorijoje, prisiima Šalis, kurios teritorijoje šis asmuo gyvena kreipimosi dėl pensijos skyrimo momentu. Pagal Sutarties 5 straipsnio 1 dalį, teisę gauti pensiją ir pašalpą asmuo įgyja pagal šią sutartį ir tos šalies teisės aktus, pagal kuriuos įgytas draudimo (darbo) stažas, suteikiantis teisę gauti pensiją ar pašalpą. Pagal sutarties 5 straipsnio 2 dalį, jei šioje Sutartyje nenumatyta kitaip, negalima atsisakyti skirti pensijos ir pašalpos, taip pat žalos atlyginimo, į kuriuos asmuo įgyja teisę pagal vienos šalies teisės aktus, ir paskirtųjų negalima sumažinti, sustabdyti arba nutraukti jų mokėjimą dėl to, kad tas asmuo gyvena kitos šalies teritorijoje. LVAT teisėjų kolegija akcentavo, kad Sutarties 33 straipsnio 2 dalis taikytina kartu su Sutarties 5 straipsnio 1 ir 2 dalimis.

Byloje nustatyta, kad Ukrainos kompetentinga institucija, vadovaudamasi Sutartimi, 2006 m. rugpjūčio 7 d. paskyrė pareiškėjai senatvės pensiją ir ją mokėjo iki 2013 m. gegužės 1 d. LVAT teisėjų kolegija iš faktinių bylos aplinkybių nustatė, kad Sutarties Šalis nepanaikino savo sprendimo, kuriuo pareiškėjai paskyrė senatvės pensiją, neatsisakė ir neatsisako mokėti pareiškėjai 2006 metais paskirtą senatvės pensiją dėl to, kad pareiškėja gyvena Lietuvoje, o ne Ukrainoje. Taigi Ukrainos kompetentinga institucija patvirtino, kad pareiškėjai paskirtos senatvės pensijos mokėjimą sustabdė ne dėl aplinkybės, kurią draudžia taikyti Sutarties 5 straipsnio 2 dalis (paskirtos pensijos gavėjas gyvena kitos šalies teritorijoje), o pareiškėjai raštu atsisakius senatvės pensijos iš Ukrainos. Viena Sutarties šalis (Ukraina) per savo kompetentingą instituciją 2015 m. rugpjūčio 11 d. raštu informavo kitos šalies (Lietuvos) kompetentingą instituciją apie pensijos pervedimo galimybę į Lietuvos Respubliką pagal pensijos gavėjos gyvenamąją vietą.

Pareiškėja akcentavo aplinkybę, kad ji nuo 1999 m. gyvena Lietuvoje, tačiau pabrėžta, kad pareiškėja kreipėsi į Ukrainos kompetentingą instituciją dėl senatvės (amžiaus) pensijos paskyrimo galiojant Sutarčiai, nes kreipimosi metu ji pagal Lietuvoje galiojantį Pensijų įstatymą neatitiko amžiaus ir valstybinio socialinio draudimo stažo sąlygų senatvės pensijai gauti. Ukrainos kompetentinga institucija, gavusi pareiškėjos prašymą dėl senatvės pensijos skyrimo, vadovaudamasi Sutartimi ir šalies teisės aktais, 2006 m. rugpjūčio 7 d. paskyrė pareiškėjai senatvės pensiją už visą draudimo (darbo) stažą, įgytą iki ir nuo 1992 m. sausio 1 d. (Sutarties 5 str., 33 str. 2 d.).

Pareiškėjos pretendavimas, kad sukakus senatvės pensijos amžiui pagal Lietuvos teisę senatvės pensiją jai paskirtų ir mokėtų Lietuvos kompetentinga institucija atsižvelgdama į visą jos stažą, neatitinka Pensijų įstatymo 43 straipsnio 5 dalies, Sutarties 5, 33 straipsnių nuostatų. LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, pagal bylos faktines aplinkybes Užsienio išmokų tarnyba galėjo paskirti pareiškėjai senatvės pensiją tik nuo laikotarpio, kai ji įgijo šį stažą Lietuvoje (nuo 2015 m. sausio 1 d.), o ne nuo 2011 m. kovo 19 d., kai pareiškėjai suėjo tais metais pagal įstatymą numatytas amžius senatvės pensijai gauti.

LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad šioje byloje pareiškėjos ginčytais aktais jos teisė į nuosavybę (senatvės pensiją) nėra pažeidžiama. Pareiškėja šiuo metu negali naudotis nuosavybe (jai paskirta pensija) dėl savo veiksmų, kurie neatitinka Sutartyje įtvirtinto teisinio reguliavimo. Pareiškėjai nėra teisinių kliūčių kreiptis į Ukrainos kompetentingos instituciją, atsiimti savo pareiškimą, pagal kurį ji atsisako Ukrainos paskirtos senatvės (amžiaus) pensijos.

Pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas.

2017 m. vasario 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-226-146/2017

Teismo proceso Nr. 3-61-3-01540-2015-1

Procesinio sprendimo kategorija 7.3.1

[Prieiga internete](#)

7.8. Socialinė parama šeimoms, vaikams ir nepasiturintiems gyventojams

Dėl būtinybės tikrinti gyvenimo sąlygas priimant sprendimą dėl pašalpos skyrimo, kai asmuo neturi nuolatinės gyvenamosios vietos

Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo, kilusios dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos departamento Socialinių išmokų skyriaus (toliau – ir Skyrius) sprendimo neskirti pareiškėjui socialinės pašalpos.

Pareiškėjas Skyriui pateikė prašymą–paraišką piniginei socialinei paramai gauti, kuris buvo netenkintas, nes pareiškėjas nesudarė savivaldybių socialiniams darbuotojams galimybės tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą. Toks sprendimas buvo priimtas atsižvelgus į Vilniaus miesto socialinės paramos centro Socialinio darbo skyriaus socialinės darbuotojos tarnybinį pranešimą dėl galimybės surašyti pareiškėjui buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą nebuvimo, nes per pokalbį telefonu su pareiškėju paaiškėjo, jog jo nurodytu adresu jis negyvena, šį adresą nurodęs tik korespondencijai gauti, o pats pastovios gyvenamosios vietos neturi. Pirmosios instancijos teismas konstatavo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (toliau – ir atsakovas) veiksmų neteisėtumą, nes pareiškėjo teisė į piniginę socialinę paramą iš esmės nebuvo tiriama bei nustatinėjama, o sprendime nurodytas atsisakymo skirti pašalpą pagrindas neatitinka ginčo situacijos faktinių aplinkybių. Atsakovas su tokiais teismo išvadomis nesutiko teigdamas, kad Skyrius gavęs pareiškėjo prašymą dėl pašalpos skyrimo atliko visas būtinas procedūras ir veiksmus, o pagal Socialinės pašalpos ir būsto šildymo išlaidų, išlaidų geriamajam vandeniui ir karštam vandeniui kompensacijų nepasiturintiems gyventojams Vilniaus miesto savivaldybėje skyrimo ir teikimo tvarkos aprašo nuostatas Skyrius neprivalėjo imtis kokių nors veiksmų, siekiant išsiaiškinti pareiškėjo gyvenamąją vietą.

LVAT pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju iš byloje surinktų duomenų negalima padaryti vienareikšmės išvados, kad pareiškėjas nesudarė Vilniaus miesto socialinės paramos centro socialiniams darbuotojams galimybės tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą ir atsakovas turėjo pagrindą jo prašymą atmesti, o vien nustatytas faktas, kad asmuo neturi nuolatinės gyvenamosios vietos, nėra pagrindas konstatuoti, kad pareiškėjas nesudarė galimybės tikrinti jo gyvenimo sąlygas, tuo labiau įvertinus visumą faktinių ir teisinių aplinkybių nustatytų šioje byloje ir aiškiai išdėstytų pirmosios instancijos teismo sprendime. Nurodęs, kad gero administravimo principas įpareigoja viešojo administravimo institucijas suteikti asmenims, kurių klausimai svarstomi, galimybę pasisakyti, LVAT konstatavo, kad priimdamas sprendimą pareiškėjui neskirti socialinės pašalpos iš esmės neįvertinęs su pareiškėjo gyvenimo sąlygomis susijusių aplinkybių, atsakovas tokio principo nesilaikė. Byloje nėra duomenų, kad pareiškėjas vengė bendradarbiauti su atsakovo darbuotojais ar trukdė patikrinti savo gyvenimo sąlygas. Iš byloje nustatytų aplinkybių darytina išvada, kad ginčijamu atveju atsakovas tinkamai nebendradarbiavo su pareiškėju, siekdamas nustatyti pareiškėjo teisei į socialinę pašalpą įvertinti reikšmingas aplinkybes.

Nors pareiškėjas nagrinėjamu atveju neprašė panaikinti Skyriaus sprendimo, LVAT nurodęs susiformavusią savo praktiką, pažymėjo, kad klausimas dėl turtinės žalos atlyginimo gali būti sprendžiamas atskirai ir, esant nustatytoms sąlygoms deliktinei atsakomybei atsirasti, turi būti sprendžiama dėl turtinės žalos atlyginimo būdo ir/ar dydžio. LVAT vertinimu, pirmosios instancijos teismas konstatavęs, kad atsakovas neveikė taip, kaip pagal įstatymus turėjo veikti (neteisėti veiksmai), dėl kurių pareiškėjui atsirado turtinė (negauta pašalpa) ir neturtinė (dėl to patirti išgyvenimai, nepatogumai) žala, tinkamai įvertino priteistinos žalos dydį, priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą, atitinkantį teisingumo ir protingumo principus, jo naikinti apeliaciniame skunde nurodytais ar kitais motyvais nėra pagrindo.

Apeliacinis skundas atmestas, o pirmosios instancijos teismo sprendimas paliekamas nepakeistas.

2017 m. vasario 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1317-822/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-00975-2014-1

Procesinio sprendimo kategorijos: 7.8; 20.2.3.1; 20.2.3.2

[Prieiga internete](#)

11. Konkurencija

11.5. Nesąžininga konkurencija

11.5.1. Klaidinanti reklama

Dėl klaidinančios reklamos nurodant nebeaktualias pradines kainas

Byloje ginčytame nutarime Konkurencijos taryba konstatavo, kad UAB „Mediashop“ nuo 2015 m. sausio 30 d. iki vasario 1 d. interneto svetainėje www.elektromarkt.lt skleidė reklamą, kurioje siūlė

naudotojams įsigyti „LG“ televizorius su nuo 15 iki 48 proc. nuolaida. Reklamoje prie konkrečių „LG“ televizoriaus modelių buvo pateikta informacija: nubraukta pradinė didesnė „LG“ televizoriaus kaina, akcijos kaina bei nuolaida procentais, kiek vartotojas sutaupo. Konkurencijos taryba nustatė, kad pareiškėjas, reklamuodamas „LG“ televizorius, rėmėsi neaktualiomis, santykinai seniai taikytomis (pavyzdžiui, prieš 6–9 mėnesius) kainomis, sudarydamas vartotojams įspūdį apie didesnę naudą perkant „LG“ televizorius nei ji (nauda) realiai buvo. Atsižvelgusi į tai, Konkurencijos taryba konstatavo, kad UAB „Mediashop“ interneto svetainėje www.elektromarkt.lt skleista reklama yra klaidinanti, pažeidžianti Reklamos įstatymo 5 straipsnio reikalavimus, bei skyrė pareiškėjui 2 244 Eur baudą.

LVAT teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo ir Konkurencijos tarybos išvadomis, kad UAB „Mediashop“ skleidė reklamą, kurioje, siūlydama palankiomis sąlygomis įsigyti „LG“ televizorius, nurodė neteisingą informaciją apie realią reklamuojamų pasiūlymų naudą vartotojams. Nors pareiškėjas apeliaciniame skunde teigė, kad jis reklamoje nurodytų nubrauktų kainų ankstesnį taikymą buvo patvirtinęs įrodymais, LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, jog reklamos davėjas turi pareigą įrodyti reklaminių teiginių teisingumą reklamos naudojimo metu. Šiuo atveju reklamoje nurodytos nubrauktos pradinės kainos buvo taikytos prieš ganėtinai ilgą laikotarpį iki reklamoje skelbiamos akcijos taikymo, to neneigė ir pats pareiškėjas, todėl šios kainos reklamos atžvilgiu buvo nebeaktualios. Nurodytų aplinkybių visumos pakako konstatuoti, kad vertinama reklama yra klaidinanti.

LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėjo apeliacinio skundo teiginiai, jog nagrinėtu atveju Reklamos įstatymo pažeidimu nebuvo padaryta žala įstatymų saugomiems interesams, nebuvo pagrįsti: klaidinančia reklama laikoma reklama, kuri bet koku būdu, įskaitant ir jos pateikimo būdą, klaidina arba gali suklaidinti asmenis, kuriems ji skirta arba kuriuos ji pasiekia, ir kuri dėl savo klaidinančio pobūdžio gali paveikti jų ekonominį elgesį arba kuri dėl šių priežasčių pakenkia ar gali pakenkti kito asmens galimybėms konkuruoti, todėl aplinkybė, kad skundą Konkurencijos tarybai padavęs asmuo „LG“ televizoriaus nagrinėjamu atveju neįsigijo, nėra reikšminga sprendžiant, ar pareiškėjo reklama yra klaidinanti.

LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėjas nepagrįstai teigė, jog šiuo atveju pažeidimas buvo mažareikšmis: nepaisant to, kad reklamos skleidimo trukmė laiko prasme buvo pakankamai trumpa, ji buvo skleidžiama visą numatytą laikotarpį (savaitgalinė akcija), todėl teiginiai, kad atsižvelgiant į reklamos sklaidos mastą, reklamos poveikis vartotojų ekonominiam elgesiui nėra žymus, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, keltų abejonių, kurių šiuo atveju nekilo dėl pareiškėjo, kuris yra pelno siekiantis subjektas, veiksmų skleidžiant tokią reklamą tikslingumo.

2017 m. vasario 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1230-624/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-00153-2016-1

Procesinio sprendimo kategorija 11.5.1

[Prieiga internete](#)

12. Mokesčiai, įmokos ir kiti privalomieji mokėjimai

12.5. Mokestinė prievolė ir jos įvykdymo užtikrinimas

12.5.1. Delspinigiai, atleidimas nuo delspinigių

Dėl mokesčio delspinigių skaičiavimo nuo raginimo geruoju įvykdyti mokestines prievoles

Nagrinėtoje byloje ginčas kilo dėl mokesčių administratoriaus sprendimo iš pareiškėjo į biudžetą išieškoti 9 535,95 Lt gyventojų pajamų mokesčio (GPM) ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) delspinigių.

Byloje nustatyta, kad 2014 m. birželio 5 d. raginime mokesčių administratorius nurodė pareiškėjui per 20 dienų sumokėti 145 655,55 Lt mokestinę nepriemoką. Šią nepriemoką pareiškėjas sumokėjo iki 2014 m. liepos 2 d. Pareiškėjas raginimą gavo 2014 m. birželio 17 d. Taigi su valstybės biudžetu atsiskaitė, nepraleidęs raginime nustatyto 20 dienų termino. Mokesčių administratoriaus apskaičiuoti delspinigiai susidarė nuo 2014 m. birželio 5 d. iki 2014 m. liepos 2 d., t. y. kol pareiškėjas mokėjo susidariusios nepriemokos sumą – 145 655,55 Lt, nurodytą 2014 m. birželio 5 d. mokesčių administratoriaus raginime.

LVAT teisėjų kolegija, įvertinusi ginčo teisiniams santykiams aktualias Mokesčių administravimo įstatymo nuostatas, akcentavusi, jog minėtas raginimas pareiškėjui buvo išsiųstas po teismo sprendimo dėl mokestinio ginčo įsiteisėjimo, sprendė, kad tik pasibaigus minėtame raginime nurodytam terminui, tęsiasi delspinigių skaičiavimas. Todėl nagrinėtu atveju atsakovui patvirtinus, kad delspinigiai buvo skaičiuojami

per laikotarpį, kuriuo pareiškėjas buvo raginamas geruoju sumokėti susidariusią mokesstinę nepriemoką, LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad toks mokesčių administratoriaus veiksmas buvo neteisėtas, iš esmės prieštaraujantis mokesčių mokėtojo teisei geruoju įvykdyti mokesstinę prievolę.

Atitinkamai pirmosios instancijos teismo sprendimas, kuriuo nuspręsta, jog delspinigiai pareiškėjui buvo apskaičiuoti pagrįstai, buvo pripažintas neteisėtu ir panaikintas, priimant naują sprendimą, kuriuo pareiškėjo skundas tenkintas.

2017 m. vasario 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-38-438/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-00782-2015-8

Procesinio sprendimo kategorijos: 12.6.3; 12.6.5; 12.9

[Prieiga internete](#)

12.15.3. Pridėtinės vertės mokesčio tarifai

12.15.3.2. 0 procentų pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymas

Dėl dokumentų, kurių gali būti reikalaujama iš apmokestinamojo asmens, kad šis įrodytų, jog yra tenkinamos sąlygos apmokestinti teikimą Bendrijos viduje 0 proc. PVM tarifu bei įrodinėjimo naštos paskirstymo tarp šio apmokestinamojo asmens ir mokesčių administratoriaus

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl pareiškėjui naujai apskaičiuoto mokėtino PVM ir su juo susijusių sumų. Nustatyta, kad pareiškėjas laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2008 m. rugsėjo 30 d. Latvijoje registruotoms įmonėms tiekė prekes taikydamas 0 proc. PVM tarifą. Tačiau mokesčių administratorius vertino, kad šis tarifas pareiškėjo atliktiems tiekimams buvo pritaikytas nepagrįstai, nes pareiškėjas neturėjo įrodymų, kad prekės buvo patiektos PVM sąskaitose faktūrose nurodytoms įmonėms.

Vertindama kilusį ginčą, LVAT teisėjų kolegija pirmiausia pripažino, kad vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktais ir juos įgyvendinančiomis nacionalinėmis nuostatomis, siekiant taikyti 0 proc. PVM tiekimui Bendrijos viduje, turi būti tenkinamos šios sąlygos: 1) pirkėjas kitoje valstybėje narėje turi būti registruotas PVM mokėtoju (apmokestinamuoju asmeniu); 2) mokesčio mokėtojas, esantis prekės tiekėju, turi perleisti pirkėjui teisę disponuoti prekėmis, pastarajam tampant jų savininku; 3) prekės fiziškai turi būti išgabentos iš vienos valstybės narės į kitą valstybę. Pareiga įrodyti šias aplinkybes yra priskirta mokesčių mokėtojui (tiekėjui), o mokesčių administratorius turi teisę patikrinti šių įrodymų patikimumą bei paneigti juos surinkdamas papildomus įrodymus.

Dėl mokesčių mokėtojo teikiamų įrodymų LVAT teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2014 m. spalio 9 d. sprendimo byloje *Traum* (C-492/13) 27–31 punktuose nurodė, jog nei vienoje 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (toliau – PVM direktyva) nuostatoje konkrečiai nenumatyta, kokius įrodymus apmokestinamieji asmenys privalo pateikti, kad galėtų pasinaudoti neapmokestinimu PVM (apmokestinamas taikant 0 proc. PVM tarifą), pagal PVM direktyvos 131 straipsnį valstybės narės turi nustatyti sąlygas, kuriomis jos neapmokestina prekių tiekimo Bendrijos viduje, siekdamos užtikrinti teisingą ir paprastą minėtų neapmokestinimo atvejų taikymą ir užkirsti kelią bet kokiam galimam sukčiavimui, mokesčių vengimui ir piktnaudžiavimui. Vis dėlto įgyvendindamos joms suteiktus įgaliojimus, valstybės narės turi laikytis bendrųjų teisės principų, sudarančių Sąjungos teisinės sistemos dalį, tarp kurių yra, be kita ko, teisinio saugumo ir proporcingumo principai. Pagal teisinio saugumo principą, kuri[o] [dalis] yra teisėtų lūkesčių apsauga, reikalaujama, viena vertus, kad teisės normos būtų aiškios ir tikslios, o kita vertus, kad teisės subjektai numatytų jų taikymą. Svarbu priminti, kad šis principas itin griežtai taikomas tuomet, kai teisės nuostatos gali turėti finansinių pasekmių, kad suinteresuotieji asmenys galėtų tiksliai žinoti jiems pagal šias teisės nuostatas nustatytų pareigų apimtį. Iš to išplaukia, kad svarbu, jog mokesčių mokėtojais žinotų savo mokesčius įsipareigojimus prieš sudarydami sandorį. Pareigos, tenkančios apmokestinamajam asmeniui įrodymų srityje, turi būti nustatomos, remiantis aiškiai šiuo atžvilgiu nacionalinėje teisėje ir įprastoje praktikoje, nustatytoje panašioms sandoriams, numatytais sąlygomis. Teisinio saugumo principui prieštarautų tai, kad valstybė narė, numačiusi tiekimo Bendrijos viduje neapmokestinimo PVM taikymo sąlygas, būtent nustatydamas kompetentingoms valdžios institucijoms pristatytinų dokumentų sąrašą, ir iš pradžių sutikusi kaip įrodymus, patvirtinančius teisę į neapmokestinimą, priimti tiekėjo pateiktus dokumentus, galėtų vėliau įpareigoti šį tiekėją sumokėti PVM už šį tiekimą, jei taptų aišku, kad dėl įgijėjo

sukčiavimo, apie kurį tiekėjas nežinojo ir negalėjo žinoti, nagrinėjamos prekės iš tikrųjų nebuvo išgabentos iš tiekimo valstybės narės teritorijos.

Šiais aspektais LVAT pastebėjo, jog iš Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo matyti, kad jame nėra konkrečiai nustatyta, kokius įrodymus apmokestinamieji asmenys privalo pateikti, kad tokiais atvejais, koks buvo nagrinėjamas apžvelgiamoje byloje, galėtų pasinaudoti 0 procentų PVM tarifu. Šio įstatymo 56 straipsnyje yra nustatyti tik bendro pobūdžio reikalavimai PVM mokesčio mokėtojui įrodyti, kad jo atliktas prekių tiekimas į kitą valstybę narę, atitiko tas sąlygas, kurių buvimas suteikia teisę į 0 procentų PVM tarifo taikymą. Tačiau toks abstraktus įrodinėjimo pareigos nustatymas, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, neatitinka teisinio saugumo principo reikalavimų, nes PVM mokesčio mokėtojui prieš sudarant tokio pobūdžio sandorius nėra iš anksto žinoma, kokius įrodymus jis turi surinkti, kurie iš įrodymų yra pakankami bei leistini reikiamoms aplinkybėms įrodyti, kokių įrodymų iš jo ateityje gali pareikalauti pateikti mokesčių administratorius ir pan. Dėl to įvertinusi šio teisinio reguliavimo nacionalinėje teisėje ydingumą, atsižvelgusi į įprastus reikalavimus, kurie taikomi įforminant tokio pobūdžio tiekimus (sandorius), LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pirminiais leistiniais bei pakankamais įrodymais, kurie PVM mokesčio mokėtojui suteiktą teisę į 0 proc. PVM tarifo taikymą, pripažintini PVM sąskaita faktūra ir prekių gabenimo dokumentai.

Iš bylos buvo matyti, kad pareiškėjas mokesčių administratoriui būtent ir pateikė tokius įrodymus – PVM sąskaitas faktūras bei prekių gabenimo dokumentus. Šie pirminiai bei leistini įrodymai patvirtino, jog prekės buvo išgabentos iš Lietuvos teritorijos į Latviją bei buvo perduotos pirkėjams, kurie Latvijoje yra registruoti PVM mokėtojais. Tai, kad prekės buvo siunčiamos kontrahentams, kurie Latvijoje buvo registruoti PVM mokėtojais bei kad prekės buvo išgabentos iš Lietuvos teritorijos, atsakovas neginčijo ir šias aplinkybes pripažino. Byloje surinkti įrodymai taip pat patvirtina, kad pareiškėjas su byloje nagrinėtais kontrahentais iš Latvijos buvo sudaręs prekių tiekimo sutartis bei kad šie kontrahentai jam už patiektas prekes apmokėjo bankiniais pavedimais. Visa tai apibendrinęs, LVAT darė išvadą, kad pareiškėjas surinko tuos pirminius ir leistinus įrodymus, kurie pagal nacionalinės teisės ir įprastos praktikos reikalavimus, yra pripažįstami pakankamais, kad būtų įrodytos aptartos prekių tiekimo Bendrijos viduje įvykdymo sąlygos, suteikiančias teisę į 0 proc. PVM tarifo taikymą. Todėl remiantis teisinio saugumo principo reikalavimais, paprastai neturėtų būti atsisakoma prekių tiekėjui suteikti teisę į 0 proc. PVM tarifo taikymą, net jei vėliau ir paaiškėtų, kad kai kuriais atvejais prekių gabenimo dokumentuose apie prekių gavimą pasirašė su prekių gavėju nesusiję ir neturintys reikiamų įgaliojimų asmenys, arba kad dalis prekių gavėjų nevykdė realios veiklos, nedeklaravo prekių įsigijimo ir netrukus po sandorių sudarymo savo veiklą nutraukė arba ją jiems nutraukė Latvijos mokesčių administratorius dėl pastarųjų padarytų pažeidimų.

Tačiau LVAT teisėjų kolegija taip pat pabrėžė, kad tokiais atvejais, koks buvo nagrinėtas šioje byloje, teisė į 0 proc. PVM tarifo taikymą prekių tiekėjui galėjo būti atimta tik tuomet, jei būtų įrodoma, kad jis žinojo arba turėjo žinoti, kad jo vykdomas sandoris yra įtrauktas į įgijėjo atliekamą sukčiavimą, ir nesiėmė visų pagrįstų priemonių, kad išvengtų šio sukčiavimo. Ginčo atveju mokesčių administratorius, be kita ko, teigė, kad pareiškėjo kontrahentai sukčiavo PVM srityje, nes dalis jų nevykdė realios veiklos, nedeklaravo prekių įsigijimo ir netrukus po sandorių sudarymo savo veiklą nutraukė arba ją jiems nutraukė Latvijos mokesčių administratorius dėl jų padarytų pažeidimų; šiuose sukčiavimuose dalyvavo ir pareiškėjas, nes „nesiėmė pakankamų priemonių identifikuoti ūkinių operacijų partnerį atstovaujančius asmenis, atsiėmusius prekes, bei surinkti daugiau informacijos, kuri patvirtintų, jog prekės bus pristatytos dokumentuose nurodytiems gavėjams“.

Vertindama šiuos argumentus, LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad byloje ginčytame mokesčių administratoriaus sprendime nebuvo nurodyti nei atitinkami įrodymai, nei pateikiama jų analizė, kuri pagrįstų atsakovo išvadą, jog pareiškėjas dalyvavo arba žinojo, arba turėjo žinoti, kad jo vykdomas sandoris yra įtrauktas į įgijėjo atliekamą sukčiavimą. Vis dėlto, pripažindamas, kad byloje yra duomenų apie galimą pareiškėjo dalyvavimą galimai į sukčiavimą įtrauktame sandoryje, bei akcentavęs poreikį papildomai nustatyti ir įvertinti reikšmingas aplinkybes, LVAT panaikino pirmosios instancijos teismo bei centrinio mokesčių administratoriaus sprendimus bei mokesstinį ginčą perdavė pastarajam nagrinėti iš naujo.

2017 m. vasario 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1477-438/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02725-2014-6

Procesinio sprendimo kategorija 9.3.3.3

[Prieiga internete](#)

21. Valstybės tarnautojo statuso įgijimas, pasikeitimas, praradimas ir atsakomybė

21.3. Valstybės tarnautojų atleidimas iš pareigų

21.3.7. Pareigybės panaikinimas

Dėl valstybės tarnautojams pavedamų atlikti funkcijų pobūdžio ir dėl fiktyvaus pareigybės panaikinimo (nepagrįstai nustačius aukštesnį pareigybės lygį ir kategoriją)

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl pareiškėjos, karjeros valstybės tarnautojos, atleidimo iš valstybės tarnybos, struktūrinių pertvarkymų pagrindu panaikinus jos pareigybę, teisėtumo ir pagrįstumo.

Pirmosios instancijos teismo vertinimu, atsakovas Širvintų rajono savivaldybės administracija (toliau – atsakovas, Administracija), vykdydama pareiškėjos atleidimo iš valstybės tarnybos procedūrą, iš esmės paneigė jai įstatymų garantuotą teisę būti paskirtai į kitas karjeros valstybės tarnautojo pareigas, todėl pareiškėjos atleidimas pripažintas neteisėtu.

Atsakovas Administracija apeliaciniame skunde nesutiko su pirmosios instancijos teismo sprendimu ir teigė, jog realiai neturėjo galimybės pasiūlyti pareiškėjai kitas pareigas.

Iš faktinių bylos aplinkybių nustatyta, kad iki atleidimo (2015 m. gruodžio 10 d.) pareiškėja dirbo Širvintų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriuje vyresniąja specialiste (lygis – B, kategorija – 7), atsakinga už šalpos išmokų, laidojimo pašalpų ir vaikų išmokų skyrimą ir mokėjimą. 2015 m. rugpjūčio 6 d. įspėjus pareiškėją apie jos pareigybės panaikinimą 2015 m. gruodžio 11 d. dėl struktūrinių pertvarkymų, per įspėjimo laikotarpį jokios kitos pareigos pareiškėjai nebuvo pasiūlytos. Dėl to pareiškėja Administracijos direktoriaus 2015 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 10-922 (toliau – įsakymas) nuo 2015 m. gruodžio 10 d. buvo atleista iš pareigų pagal Valstybės tarnybos įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 9 punktą (kai valstybės tarnautojo pareigybė panaikinama).

LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, valstybės tarnybos santykiams yra suteikiamas ypatingas išskirtinumas ir visuotinis reikšmingumas, todėl atsižvelgiant į tai, jog profesinė veikla valstybės tarnyboje pasireiškia viešojo administravimo atlikimu valstybės ar savivaldybės institucijose, bei tai, jog siekiant tinkamai užtikrinti viešojo intereso gynimą, valstybės tarnybai yra keliami aukšti reikalavimai, susiję su valstybės tarnautoju, kaip korpuso, ypatinga formavimo tvarka, jų teisinio statuso specifika, taip pat jų ypatinga atsakomybe visuomenei už jiems pavestų funkcijų vykdymą, Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 1 dalį atitinkanti profesinė veikla (viešasis administravimas) valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje paprastai turi būti pavedama atlikti valstybės tarnautojams. Neturėtų susidaryti tokia situacija, kai įstatymų leidėjui nustačius bendruosius reikalavimus, keliamus kiekvienam priimamam į valstybės tarnybą, taip pat įtvirtinus bendrąsias sąlygas, dėl kurių asmeniui neleidžiama stoti į valstybės tarnybą, tokiu būdu atitinkamiems asmenims apribojant galimybę vykdyti Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtą valstybės tarnautojų profesinę veiklą (viešąjį administravimą), tokios viešojo administravimo funkcijos asmeniui pavedamos atlikti pagal darbo sutartį, taip išvengiant jo atitikimo patikrinimo bendriesiems įstatyme numatytiems reikalavimams, keliamiems kiekvienam priimamam į valstybės tarnybą.

Vertindama pareiškėjos pareigybės panaikinimo realumą, LVAT išplėstinė teisėjų kolegija nustatė, kad pareiškėjos atliktų funkcijų (administruoti šalpos išmokų, laidojimo pašalpos, išmokų vaikams skyrimą ir mokėjimą) po struktūrinių pertvarkymų patvirtinus naujas pareigybes nebuvo atsisakyta, jos buvo pavestos Socialinės paramos poskyrio vyriausiojo specialisto pareigybei (A lygio 9 kategorija). Kadangi šiai pareigybei suteiktas aukštesnis lygis ir kategorija, atsakovas neturėjo pareigos šią pareigybę pasiūlyti užimti pareiškėjai pagal Valstybės tarnybos įstatymo 43 straipsnio 1 dalį. Tokiu būdu pareiškėja negalėjo toliau tęsti tarnybos ir vykdyti ankstesnių savo pareigybės funkcijų. Tačiau vertindama aplinkybes, susijusias su naujai įsteigta pareiškėjos vykdytas funkcijas perėmusiai pareigybei nustatytu aukštesniu lygiu ir kategorija, LVAT išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad papildant valstybės tarnautojo pareigybės aprašymą naujomis funkcijomis, turi būti įvertinta pareigybės reikšmė ir jos įtaka įstaigos veiklos rezultatams, patikrinta, ar naujų funkcijų įrašymas turi esminės reikšmės pareigybės lygiui ir kategorijai. Todėl valstybės tarnautojo pareigybės aprašymo pareigybės lygio ir kategorijos keitimas turi būti pagrįstas struktūrinio padalinio uždaviniais ir funkcijomis, pareigybės turiniu, savarankiškumu, atsakomybės lygiu ir kitais vertinimo kriterijais.

Nagrinėtu atveju iš bylos duomenų nebuvo galima spręsti, kad atsakovas, keisdamas pareiškėjos pareigybės aprašymą, analizavo teisės aktuose nustatytus Administracijos struktūrinio padalinio (Socialinės paramos poskyrio) uždavinius ir funkcijas ar pagrindė pareiškėjos pareigybės aprašymo pakeitimą, nustatant aukštesnį pareigybės lygį ir kategoriją. Naujai įsteigta pareigybei numatytos papildomos dvi funkcijos nesudarė pagrindo daryti išvadą, kad tokiu būdu šią pareigybę užimančiam valstybės tarnautojui numatomas didesnis darbo krūvis ar atsakomybė, sudarantys pagrindą numatyti šiai pareigybei aukštesnį lygį ir kategoriją. Kiti pareigybės aprašymo pakeitimai, tokie kaip skyriaus pavadinimo pakeitimas ar numatytas atskaitingumas poskyrio vedėjui, taip pat nevertinti kaip esminiai. Be to, atsakovas, keisdamas pareigybių aprašymus, nebuvo nuoseklus – t. y. kai kurie Valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio 1 dalį atitinkantys valstybės tarnautojų profesinės veiklos santykiai (viešojo administravimo funkcijos) buvo pavesti vykdyti pagal darbo sutartį dirbantiems darbuotojams. Nurodytos ir kitos bylos faktinės aplinkybės leido galutinės instancijos teismui pareiškėjos pareigybės panaikinimą vertinti kaip fiktyvų. Dirbtinai nustatytos pareigybės užėmimo sąlygos neturėtų paneigti asmens teisės likti tarnyboje, o struktūriniai pertvarkymai neturėtų būti naudojami kaip pagrindas atleisti valstybės tarnautojus. Tik toks vertinimas gali užtikrinti veiksmingą, o ne formalų, teisės aktuose valstybės tarnautojams numatytų garantijų įgyvendinimą.

Sprendžiant dėl neteisėto pareiškėjos atleidimo iš valstybės tarnybos padarinių, nustatyta, kad Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus, kuriame pareigas ėjo pareiškėja, Administracijos struktūroje nėra, dėl to pirmosios instancijos teismas pagrįstai nurodė, kad pareiškėja grąžintina į eitas arba lygiavertes pareigas (lygiavertes B kategorijos, 7 lygio karjeros valstybės tarnautojo pareigas). Iš Administracijos pateikto Administracijos direktoriaus įsakymu patvirtinto Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių sąrašo, Socialinės paramos poskyryje užimtos 8 pareigybės, nors po pertvarkos Socialinės paramos poskyryje įsteigta 10 pareigybių. Taip pat pastebėta, jog savivaldybės taryba 2016 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. 1-214 pakeitė savo struktūrą, numatydama Vaikų teisių apsaugos skyrių ir Socialinės paramos skyrių.

Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad teismas, priteisdamas pagal Darbo kodekso 300 straipsnio 3 dalį vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką, turi iš šios sumos išskaityti darbuotojo (tarnautojo) gautą išėtinę išmoką. Atleidžiant pareiškėją, jai buvo išmokėta trijų mėnesių iki pareigybės panaikinimo jos gauto vidutinio darbo užmokesčio išėtinė išmoka Valstybės tarnybos įstatymo 41 straipsnio nustatyta tvarka. Todėl šioje dalyje pirmosios instancijos teismo sprendimas pakeistas, sumažinant priteistą išmokos už priverstinę pravaikštą sumą išmokėtos išėtinės išmokos dydžiu. Pareiškėjai priteistas vidutinis darbo užmokestis už priverstinę pravaikštą nuo pareiškėjos atleidimo iš tarnybos dienos (2015 m. gruodžio 11 d.) iki šio teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos (2017 m. vasario 7 d.) imtinai. Be to, pareiškėjai iš atsakovo priteistas vidutinis darbo užmokestis po 33,89 Eur už kiekvieną priverstinės pravaikštos darbo dieną iki šio procesinio sprendimo įvykdymo dienos, pradedant skaičiuoti šį terminą kitą dieną nuo šios nutarties įsiteisėjimo dienos.

2017 m. vasario 7 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A-1053-662/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-00097-2016-8

Procesinio sprendimo kategorijos: 21.3.7; 22.4.2; 57.2.1; 57.3

[Prieiga internete](#)

27. Visuomenės informavimas

27.3. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos sprendimai

Dėl asmens gyvenamosios vietos adreso neteisėto paskelbimo

Nagrinėtoje byloje pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė „Anykštos redakcija“ kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su skundu, prašydamas panaikinti Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos (toliau – Komisija) sprendimo dalį, kuria pripažinta, kad laikraščio „Anykšta“ publikacijoje buvo pažeistas Žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso (toliau – Etikos kodeksas) 16 straipsnis, kuriame nustatyta, kad pateikdamas informaciją, žurnalistas ir viešosios informacijos rengėjas privalo informaciją, kurios paskelbimą iš tikrųjų pateisina visuomenės (viešasis) interesus, atskirti nuo informacijos, kuri tik tenkina smalsumą, ir 36 straipsnis, kuris nustato, kad žurnalistas ir viešosios informacijos rengėjas be žmogaus

sutikimo negali skelbti žinių apie privatų to žmogaus gyvenimą, nebent tos žinios yra susijusios su viešuoju asmeniu ir svarbios visuomenei arba yra fiksuojama nusikalstama veika.

Vilniaus apygardos administracinis teismas sprendimu pareiškėjo skundą atmetė.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai pripažino, kad Etikos kodekso pažeidimas kvalifikuotas teisingai. Nesant privataus asmens sutikimo, jo gyvenamosios vietos adresas galėjo būti skelbiamas tik turint pagrįstą tikslą, atitinkantį Visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VIĮ) nuostatas bei „visuomenės teisės žinoti“ principą. Pareiškėjas neįrodė asmens gyvenamosios vietos adreso paskelbimo pagrįstumo, kuris pateisintų teisėtą publikacijos tikslą, todėl atsakovas turėjo pagrindą pripažinti, jog buvo pažeistas Etikos kodekso 16 straipsnis.

Asmens duomenų apsaugos įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad esminis rodiklis, pagal kurį asmens duomenims priskirtini bet kurie duomenys, yra tai, jog remiantis šiais duomenimis, tiesiogiai ar netiesiogiai gali būti nustatyta asmens tapatybė. Remiantis publikacijos turiniu, yra galimybė pagal gyvenamosios vietos adresą identifikuoti asmenį ir jo privatų gyvenimą, todėl šiems duomenims taikoma apsauga ir be atitinkamo teisinio pagrindo jie negali būti viešinami. Tam neturi įtakos tai, kad minėto asmens adresas viešoje erdvėje yra prieinamas kitiems asmenims, nes kiekvienu konkrečiu atveju tik pats asmuo gali nuspręsti, kada ir kokia apimtimi gali būti viešinamas jo gyvenamosios vietos adresas, išskyrus atvejus, numatytus VIĮ. VIĮ įtvirtinta privačios informacijos sąvoka nėra siejama su tuo, kur ir kiek kartų ji buvo paskelbta anksčiau, ar tokią informaciją galima lengvai rasti internete ar kituose šaltiniuose, t. y. asmens sprendimas tam tikromis aplinkybėmis ir turint tikslą paskelbti (duoti sutikimą paskelbti) savo duomenis nepanaikina šių duomenų apsaugos ir nepašalina viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų pareigos privačią informaciją skelbti tik asmeniui konkrečiu atveju davus sutikimą (išskyrus teisės aktuose numatytas išimtis). Iš VIĮ 2 straipsnio 45 dalies formuluotės akivaizdu, jog duomenų pripažinimas privačia informacija išimtinai siejamas su šių duomenų turiniu, o ne kitomis aplinkybėmis. Pažymėta, kad privatus gyvenimas apima asmens gyvenamąją aplinką, kurią sudaro fizinio asmens gyvenamoji patalpa, jai priklausanti privati teritorija ir kitos privačios patalpos. Ši informacija dažniausiai ir tiksliausiai išreiškiama per duomenis apie šios gyvenamosios aplinkos buvimo vietą, t. y. adresą. Taigi duomenys apie asmens adresą laikytini privačia informacija.

Pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktas nepakeistas.

2017 m. vasario 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-63-261/2017

Teismo proceso Nr. 3-61-3-00005-2015-6

Procesinio sprendimo kategorija 27.3

[Prieiga internete](#)

29. Nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansinė parama

29.1. Paraiškų administravimas

29.9 Kiti su nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansine parama susiję klausimai

Dėl paramos sutartyje nurodytų išlaidų kompensavimo dydžio

Pareiškėjas kreipėsi į administracinį teismą ir prašė priteisti iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra), 5 507,99 Eur turtinės žalos atlyginimą.

Pareiškėjas nurodė, kad jis Agentūrai pateikė paramos paraišką (toliau – Paraiška), kurioje nurodė prašomą paramos 5 582,43 Eur be PVM sumą 4 m pločio 590 m² vejų aplink iškastas kūdras apželdinimui, tuo pačiu prašė paramos ir kitoms pelno nesiekiančioms investicijoms miškuose. Pareiškėjas ir Agentūra sudarė Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Pelno nesiekiančios investicijos miškuose“ paramos sutartį (toliau – Paramos sutartis), pagal kurią pareiškėjas įsipareigojo įgyvendinti projektą „Miškotvarkos projektas“, o Agentūra – Paramos sutartyje ir teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis įsipareigojo vykdyti projekto įgyvendinimo priežiūrą, įvertinti paramos gavėjo pateiktus mokėjimo prašymus ir, jei su mokėjimo prašymais pateikti dokumentai ir duomenys atitinka Paramos sutartyje nustatytas sąlygas, užsakyti paramos lėšas ir, jas gavus, pervesti pareiškėjui. Pareiškėjas pateikė Agentūrai mokėjimo prašymą, kuriame nurodė prašomas apmokėti sumas bei pridėjo išlaidas

pagrindžiančius dokumentus – Statybos rangos sutartį, įvykdytų darbų priėmimo aktą, banko sąskaitos išrašą.

Byloje ginčas kilo dėl pareiškėjo reikalavimo atlyginti patirtą žalą, kurią jis siejo su neteisėtais Agentūros veiksmais skiriant pareiškėjui paramą, nes, pareiškėjo teigimu, Agentūra neveikė taip, kaip turėjo veikti pagal įstatymą – aplaidžiai ir paviršutiniškai vertino Paraišką, neatsižvelgdama į teisės aktuose nustatytus didžiausius tinkamų finansuoti išlaidų įkainius, padarė klaidą ir patvirtino Paraišką bei pasirašė Paramos sutartį, įsipareigodama kompensuoti pareiškėjui 5 582,43 Eur už vejos aplink kūdras želdinimo darbus.

LVAT teisėjų kolegija konstatavo, jog paramos sutartyje įtvirtintos maksimalios galimos kompensuoti sumos, tačiau konkrečią tinkamų finansuoti išlaidų sumą kiekvienu konkrečiu atveju įvertinusi mokėjimo prašymą ir laikydamosi teisės aktų reikalavimų nustato Agentūra. Maksimaliai galimos kompensuoti išlaidų sumos nurodymas Paramos sutartyje nėra Agentūros įsipareigojimas paramos gavėjui pateikus mokėjimo prašymą besąlygiškai išmokėti visas Paramos sutartyje nurodytas sumas. Paramos sutarties 5.4 punkte numatyta, kad parama suteikiama, jeigu paramos gavėjas, be kitų reikalavimų, prekes, paslaugas ar darbus, kuriems įsigyti suteikiama parama, įsigis laikydamasis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 3D-330 patvirtintos Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės didžiausiųjų įkainių nustatymo metodikos.

Paramos sutarties 17.4 punkte taip pat įtvirtinta paramos gavėjo pareiga vykdyti prekių, paslaugų ar darbų pirkimus pagal Sutarties 5.4 punkto reikalavimus. Netinkamai atlikus pirkimo procedūras, lėšos yra nekompensuojamos. Paramos sutarties 4.3 punkte nurodyta, kad išmokant paramos lėšas, kompensuojamos tik tos investicijos (sąnaudos, išlaidos), kurios laikomos tinkamomis finansuoti, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. 3D-163 patvirtintomis Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Pelno nesiekiančios investicijos miškuose“ įgyvendinimo taisyklėmis, numatytos paraiškoje ir miškotvarkos projekte, padarytos nepažeidžiant Europos Bendrijų ir Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų, faktiškai patirtos, įtrauktos į paramos gavėjo apskaitą ir kurios gali būti identifikuojamos, pagrįstos ir patvirtinamos atitinkamais išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentų originalais ar nustatyta tvarka patvirtintomis kopijomis (4.6 p.). Agentūra atlieka pateiktų paramos paraiškų vertinimą, tikrina, ar pareiškėjas atitinka nustatytas tinkamumo gauti paramą sąlygas bei nustatytus paramos paraiškų tinkamumo kriterijus, atlieka paramos paraiškų pirmumo vertinimą. Paraiškos vertinimo metu nustatoma galima finansuoti maksimali paramos suma, kuri nereikia Agentūros besąlygiško įsipareigojimo išmokėti nurodytą sumą.

LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai nurodė, kad byloje yra duomenų, iš kurių matyti, kad pareiškėjas savo paraiškoje pats nurodė ir parašu kiekviename paraiškos lape patvirtino visų išlaidų kategorijas, tarp jų ir 5 582,43 Eur prašomą finansuoti išlaidų už 4 m pločio vejos aplink iškastas kūdras želdinimą. Pareiškėjas šiame prašyme taip pat parašu patvirtino pareiškėjo deklaraciją, nurodydamas, kad yra susipažinęs su paramos skyrimo sąlygomis, patvirtindamas pateiktos informacijos teisingumą. Todėl LVAT teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo pozicija, jog pareiškėjas, teikdamas paraišką, turėjo žinoti, kad didžiausia minėtoje metodikoje numatyta šių išlaidų suma yra 4 000 Lt/ha, t. y. 0,4 Lt už 1 m², tačiau pateiktoje paraiškoje pats nurodė žymiai didesnę, nei šioje metodikoje nustatytą, šių išlaidų sumą. LVAT teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, jog konkrečiai pareiškėjui mokėtina parama nustatoma tik įvertinus mokėjimo prašymą bei su juo pateiktus dokumentus. Tai, kad paraiškos vertinimo metu buvo atlikta skaičiavimo klaida, negali būti prilyginama neteisėtiems veiksams, kurių pagrindu Agentūrai galėtų kilti civilinė atsakomybė. LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjas negalėjo įgyti teisėtų lūkesčių į didesnę paramos sumą, kadangi aptartoje metodikoje nustatytas maksimalus finansuojamos sumos dydis jam turėjo būti žinomas, pareiškėjas, teikdamas paraišką, turėjo elgtis rūpestingai ir savarankiškai domėtis nustatytais paramos taisyklėmis. Todėl, įvertinusi visas byloje nustatytas aplinkybes, LVAT teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvadomis, jog nėra priežastinio ryšio tarp pareiškėjo patirtos žalos ir Agentūros neteisėtų veiksmų ir konstatavo, kad įsigydamas aplinkos želdinimo darbus, pareiškėjas pats nesilaikė minėtoje metodikoje nustatytų didžiausių šioms išlaidoms nustatytų įkainių, todėl jis ir turėtų prisiimti teisės aktų nesilaikymo sukeltas teises pasekmes.

Pareiškėjo apeliacinis skundas atmestas, o Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimas paliktas nepakeistas.

2017 m. vasario 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-320-525/2017
Teismo proceso Nr. 3-61-3-02695-2015-3
Procesinio sprendimo kategorijos: 20.2.3.1; 29.9
[Prieiga internete](#)

II. Administracinių bylų teisena

44. Proceso dalyviai ir jų prašymai

44.1. Ginčo šalys

44.1.4. Kiti su ginčo šalimis susiję klausimai

Dėl proceso šalių reikalaujant atlyginti neturtinę žalą, padarytą nepilnamečiams asmenims

LVAT teisėjų kolegija, nagrinėdama apeliacinį skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo atmestas pareiškėjų skundas priteisti iš atsakovo Vilniaus miesto savivaldybės 1 500 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą solidarai jiems ir jų trimis vaikams, nustatė, kad pirmosios instancijos teismo nutartimi į šios bylos nagrinėjimą buvo įtraukti pareiškėjai bei atsakovas Vilniaus miesto savivaldybė, nors buvo nagrinėjami reikalavimai dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo trimis pareiškėjų vaikams.

Priimant nagrinėti pareiškėjų skundą, vyriausiasis jų vaikas buvo pilnametis, tačiau skundo nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo metu antrajam vaikui buvo daugiau nei 14 metų, taigi šis vaikas yra ribotai veiksnus asmuo. Be to, pagal bylos duomenis šių dviejų vaikų motina yra ne pareiškėja, o buvusi pareiškėjo sutuoktinė. Trečiasis vaikas yra gimęs 2006 m. vasario 3 d.

Atsižvelgęs į tai, LVAT nurodė, kad vyriausiasis vaikas, turintis visišką procesinį veiksnumą, ir antrasis vaikas, būdamas ribotai veiksnus, nebuvo įtraukti proceso šalimis į bylą (Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 48 str.). ABTĮ 49 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad jeigu proceso šalis yra nepilnametis ar neįgalus asmuo, jų interesams turi teisę atstovauti jų atstovai pagal įstatymą (tėvai, įtėviai, globėjai, rūpintojai). Procesinių teisių atsiradimas pilnamečiam vaikui taip pat yra procesinių teisių praradimas jų atstovams tėvams. Taigi nagrinėjamu atveju pilnametis vyriausiasis pareiškėjų vaikas pats turėjo reikšti reikalavimus dėl neturtinės žalos atlyginimo. Byloje nėra pateikti įrodymai, kad jis būtų įgaliojęs pareiškėjus jo vardu paduoti skundą ir reikšti reikalavimus dėl jo patirtos neturtinės žalos atlyginimo (ABTĮ 50 str.) ar pareiškėjai turi teisę ginti viešąjį interesą (ABTĮ 56 str. 1 d.).

Atsižvelgęs į Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 38 straipsnio 2 dalį, LVAT nurodė, kad ribotai veiksniais asmenims (nuo 14 metų iki 18 metų asmenims) atstovauja atstovai pagal įstatymą (tėvai), tačiau ribotai veiksnūs asmenys, reikalaudami neturtinės žalos atlyginimo priteisimo, byloje turi būti pareiškėjais, o esant jų vardu pareikštiems reikalavimams, turi būti įtraukti dalyvauti byloje. Tuo metu antrojo vaiko vardu tėvas reikalavo priteisti neturtinės žalos atlyginimą pinigais, tačiau byloje nėra pateikta duomenų, kuris iš to vaiko tėvų uzufukto teise valdo vaiko turtą (Civilinio kodekso 3.190 str. 1 d.). LVAT akcentavo, kad Civilinio kodekso 3.161 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas vaikų turto neliečiamumo principas ir tėvų turto atribojimas nuo vaikų turto. LVAT taip pat pažymėjo, kad nepilnamečiai asmenys iki 14 metų, kai yra prašoma jiems priteisti jų patirtą neturtinę žalą, byloje taip pat turi būti nurodomi pareiškėjais, nors jų interesams atstovauja tėvai. Taigi šiuo atveju trečiasis vaikas skunde turėjo būti nurodytas pareiškėju, kurio interesams atstovauja jo tėvai (pareiškėjai).

Nagrinėtu atveju pirmosios instancijos teismas, išsprendęs bylą, iš esmės nusprendė ir dėl vyriausiojo vaiko, turinčio visišką procesinį veiksnumą, ir antrojo vaiko, kuris yra ribotai veiksnus, neįtrauktų į bylos nagrinėjimą, teisių, t. y. nusprendė, kad šie asmenys nėra patyrę neturtinės žalos dėl neteisėtų atsakovo Savivaldybės veiksmų (neveikimo). Pirmosios instancijos teismo išvados turi tiesioginės įtakos šių asmenų teisei padėčiai. LVAT pažymėjo, kad apeliaciniu skundu taip pat buvo prašoma tenkinti pareiškėjų skundą ir priteisti neturtinės žalos atlyginimą ne tik pareiškėjams, bet į bylą neįtrauktiems asmenims, t. y. vyriausiajam ir antrajam vaikui. Taigi LVAT konstatavo, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas turi būti panaikintinas dėl absoliutaus sprendimo negaliojimo pagrindo, nurodyto ABTĮ 142 straipsnio 2 dalies 2 punkte, byla perduota nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo, nes apeliacinės instancijos teismas neturi teisės įtraukti naujų administracinės bylos proceso šalių.

LVAT, perduodamas bylą nagrinėti iš naujo, atkreipė dėmesį į tai, kad šioje byloje turi būti aiškinamasi ir nustatoma, dėl kokių konkrečių Savivaldybės veiksmų (neveikimo) yra reikiamas reikalavimas dėl

neturtinės žalos atlyginimo priteisimo, nes tai svarbu, siekiant nustatyti bylos teisingumą bei ginčui išspręsti teisiškai reikšmingas aplinkybes.

Iš skundo buvo matyti, kad jis grindžiamas ir aplinkybėmis, susijusiomis su savivaldybės veiksmais (neveikimu), įgyvendinant socialinio būsto savininko ir nuomotojo teises bei pareigas, tačiau pirmosios instancijos teismas šių aplinkybių nenagrinėjo. Savivaldybė, nuomodama socialinį būstą, veikia ne kaip viešojo administravimo, bet kaip civilinių teisinių santykių subjektas. Nuomos santykius reguliuoja privatinės, bet ne viešosios teisės normos, todėl ginčai, kylantys iš civilinių teisinių santykių ir reikalavimai dėl neturtinės žalos, siejamos su savivaldybės veiksmais (neveikimu) socialinio būsto nuomos santykiuose, atlyginimo, nagrinėjami bendrosios kompetencijos teisme. Taigi tam, kad byloje būtų visapusiškai ir išsamiai išnagrinėtos aplinkybės, kuriomis pareiškėjai grindžia skundo reikalavimus, o atsakovas grindžia atsikirtimus, būtų nustatytos teisiškai reikšmingos aplinkybės bylai išspręsti, būtina išsiaiškinti ir nustatyti keliamo ginčo pobūdį ir jo ribas.

Pareiškėjų apeliacinis skundas tenkintas iš dalies, pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir byla perduota nagrinėti iš naujo tam pačiam pirmosios instancijos teismui.

2017 m. vasario 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1109-520/2017

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-05882-2015-4

Procesinio sprendimo kategorija 20.2.3.2

[Prieiga internete](#)

57. Bylos nagrinėjimo išlaidos

57.3 Atstovavimo išlaidos ir jų paskirstymas

Dėl išlaidų už atstovavimo paslaugas, kurias ginčo šaliai byloje teikė sutuoktinis, vykdamas individualią teisinę veiklą, atlyginimo

Aptariamam atveju buvo ginčijama pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria teismas, nustatęs, kad pareiškėjai pirmosios instancijos teisme atstovavo jos sutuoktinis, konstatavo, jog pareiškėja, pervesdama pinigus iš savo sąskaitos į savo sutuoktinio sąskaitą, realių atstovavimo išlaidų nepatyrė, nes sutuoktinių turtas yra jų bendroji jungtinė nuosavybė, todėl pareiškėjos prašymą atlyginti bylinėjimosi išlaidas atmetė.

LVAT teisėjų kolegija, nagrinėdama pareiškėjos atskirąjį skundą, pažymėjo, kad LVAT išplėstinė teisėjų kolegija 2012 m. balandžio 20 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. AS¹⁴³-31/2012 nurodė, jog vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo (1999 m. sausio 14 d. įstatymo Nr. VIII-1029 redakcija) 44 straipsnio 6 dalies pirmu sakiniu, administracinių bylų teisenoje proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka reikalauti atlyginti jai tokias atstovavimo išlaidas, kurias ji patyrė ne tik advokato ar advokato padėjėjo, bet ir kitų asmenų, kurie teisėtai atstovavo proceso šaliai, teisinėms paslaugoms apmokėti. Taigi šiuo atveju faktas, kad pareiškėjai atstovavo jos sutuoktinis, pats savaime neužkerta kelio pareiškėjai reikalauti atlyginti atstovavimo išlaidas.

Byloje nebuvo ginčo dėl aplinkybės, kad pareiškėjos atstovas yra jos sutuoktinis, kuris vykdo individualią teisinę veiklą ir atstovavo pareiškėjai pirmosios instancijos teisme pagal Vilniaus m. 16-ojo notaro biuro notarės patvirtintą įgaliojimą. Atsakovas VĮ Registrų centras atsiliepime į atskirąjį skundą nepagrįstai nurodė, kad tarp pareiškėjos ir J. Ž. sutartis dėl paslaugų suteikimo sudaryta ir pasirašyta tik 2016 m. kovo 10 d., nes kartu su prašymu priteisti bylinėjimosi išlaidas buvo pateikta 2015 m. kovo 10 d. sutartis, kuria pareiškėja įsipareigojo už skundo parengimą atstovui sumokėti 450 Eur. Patirtoms bylinėjimosi išlaidoms pagrįsti pareiškėja pateikė sąskaitas faktūras, kurias J. Ž. išrašė kaip asmuo, vykdamas individualią veiklą, ir 2015 m. lapkričio 7 d. mokėjimo nurodymą, iš kurio matyti, kad pareiškėja 2015 m. lapkričio 7 d. pervėdė J. Ž. 750 Eur už skundo ir patikslintų skundų surašymą.

LVAT teisėjų kolegija, atsižvelgusi į tai, kad pareiškėja realiai sumokėjo už jai teiktas teisines paslaugas pagal išrašytas sąskaitas faktūras, nepripažino pagrįstu pirmosios instancijos teismo argumento, su kuriuo atsiliepime į atskirąjį skundą sutiko ir atsakovas, kad pareiškėja realių atstovavimo išlaidų nepatyrė. Atsakovo akcentuojama aplinkybė, kad 2015 m. balandžio ir spalio mėnesiais išrašytos sąskaitos faktūros buvo apmokėtos tik 2015 m. lapkričio 7 d., nebuvo teisiškai reikšmingos. Taigi LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėja turi teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ir nenustatė kliūčių šį klausimą išnagrinėti iš esmės, nes visi reikalingi dokumentai buvo pateikti, ginčo šalių pozicijos taip pat buvo aiškios.

Pirmosios instancijos teismo nutartis pakeista, priteisiant pareiškėjai dalį jos prašytų bylinėjimosi išlaidų – 450 Eur.

2017 m. vasario 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-189-520/2017

Teismo proceso Nr. 3-61-3-01970-2015-8

Procesinio sprendimo kategorija 57.3

[Prieiga internete](#)